

Aluminii

Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo, avgust 2008, številka 8

A man with short grey hair and blue-rimmed glasses, wearing a dark suit, white shirt, and blue patterned tie, stands in an industrial setting. To his left is a large stack of aluminum extrusions, showing a textured surface. The background consists of large windows with a grid pattern, suggesting a factory or office environment.

**Taluma
ne puščam
na cedilu**

Iz vsebine

4-5 Vodstvo

6-11 Anketa

11 Kolumna

12-15 Kerbler

16-17 Kadri in štipendisti

18-19 Reportaža

20 Fotografija meseca

21 Kolumna

22 Varstvo pri delu

23 Šport

24-25 Fotoreportaža

26 Zdravje

27 Križanka

Časopis družbe Talum

Naslov uredništva: Talum, d.d.

2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,

telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103,

e-pošta: ivo.ercegovic@talum.si

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov

Uredniški odbor: Ivo Ercegović, urednik, Danica Hrnčič

in Lilijana Ditrh, članici, Darko Ferlinc, član,

Srdan Mohorič, član

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Oblikovanje: Darko Ferlinc

Avtor naslovnice: Srdan Mohorič

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor

Tisk: Bezjak tisk, Maribor

Tovarna prihodnosti

IVO ERCEGOVIĆ
GLAVNI UREDNIK

»/.../ to ni le edinstvena
človeška vrlina, ampak tudi
metoda za učinkovito
vodenje in upravljanje.«

Začnimo z mislijo pisatelja Milana Dekleve iz ene njegovih pesmi: »*Hujši smo od Tatarov; polizali bi sok vseh bitij in še bi stali razkorak, hlastavi!*« Komu je to namenjeno? Vsem nam v opomin, kajti zagotovo se kdaj v življenju znajdemo v situaciji, da koga ogrožamo ali jemljemo, kar ni naše, pa naj gre za ljubezen ali materialne dobrine. Če to počne oblast, pa še načrtno, kot dela v primeru Taluma, se s tem rušijo etične norme v družbi, kjer je očitno vse dovoljeno.

Ko boste brali te vrstice, bo ostal le še slab teden do odločilne seje skupščine Taluma, na kateri namerava večinski lastnik imenovati dva nova člana Nadzornega sveta in tako odpreti prosto pot do zamenjave vodstva tovarne. Poleg vseh argumentov na to temo, ki so že bili objavljeni na straneh Aluminija, objavljamo tokrat dokaj obsežno anketo, ki smo jo opravili med zaposlenimi. Odzvali so se tudi vodje DE in služb ter v svoji izjavi po strokovni plati podprli vodstvo Taluma.

Predsednika Uprave mag. Danila Topleka smo zaprosili, da nam podrobneje pojasni stanje in razkrije namere glede ohranitve normalne proizvodnje v Talumu, zlasti zato, ker se je odločil, da v podporo slovenskemu gospodarstvu tudi sam vstopi v politiko. Morda vas bo to presenetilo, vendar ne pozabimo, da je Toplek

človek dejanj in je vedno poudarjal, da ne bo dovolil propada Taluma. Ali mu bo tudi tokrat uspelo?

Mnenja za anketo smo pridobili v neposrednih pogovorih z zaposlenimi, nekateri pa ste svoja stališča posredovali po elektronski pošti. Treba je povedati, da so sodelovali zaposleni, ki niso na visokih položajih v podjetju in izhajajo iz različnih delovnih okolij. Prepričani so, da so prav vlaganja v proizvodnjo in razvoj jamstvo za boljše plače in ohranitev delovnih mest. Zato so ogorčeni nad dejstvom, da bi nekdo rad porušil to pridobljeno varnost. Še bolj pa so občutljivi na dosežene medsebojne odnose ter na druge tradicionalne vrednote, ki smo jih v Talumu ohranili, kljub temu da smo ustvarili moderno podjetje in eno najsodobnejših tehnologij proizvodnje in predelave aluminija v Evropi. Zaposleni tovarno jemljejo kot svojo in na njenem vrhu želijo videti strokovnjaka – prav to pa predvsem priznavajo tudi predsedniku uprave Danilu Topleku.

Morda nam bodo očitali, da se vračamo v čase, ko so bile tovarne »naše«, in da želimo vedeti, kam gre ustvarjeni dohodek. Morda jih motita pripadnost in medsebojno zaupanje v Talumu, čeprav bi morali vedeti, da to ni le edinstvena človeška vrlina, ampak tudi metoda za učinkovito vodenje in upravljanje. V razvitih družbah so to že

zdavnaj spoznali in uresničujejo predvsem vizijo, ki temelji na spoštovanju dela in znanja, pri čemer pa ne vidijo nič slabega v tem, da zaposleni čutijo tovarno in živijo z njo. Zato je dobrodošla misel anketiranih o našem Talumu. Gre za družbo prihodnosti, družbo razvoja in skrbi za zaposlene.

Proizvajamo tudi že četrti milijon ton aluminija, nam je sporočil vodja elektrolize dr. Zlatko Čuš: »*Kot zanimivost vam sporočam, da bo danes, 31. 7., ob 18. uri v Talumu proizvedenih 3 milijone ton aluminija.*« Prav je, da nam ta datum in ura ostaneta v spominu. Omenimo še, da smo do leta 1984, ko je vodenje tovarne prevzel Danilo Toplek, proizvedli le en milijon ton aluminija. V štiriindvajsetih letih, ko vodi tovarno on, je bilo torej proizvedenega dvakrat več aluminija kot v tridesetih letih pred tem. A to je samo elektrolizni aluminij, če štejemo zraven še pretaljevanje, je razlika še večja. Ne glede na pozitivne rezultate in nenehno prilagajanje podjetja potrebam na trgu dela in storitev pa še vedno obstajajo različne težnje po zamenjavi uspešnega vodstva. x

Ko si jezen, šteje do štiri. Ko si zelo jezen – preklinjaj!¹

**PRESEDNIK UPRAVE
MAG. DANILO TOPLEK**
FOTO: SRDAN MOHORIC

Spoštovane sodelavke, spoštovani sodelavci!

Lansko leto smo prav v avgustu začeli intenzivne priprave na izvedbo projekta, ki smo ga načrtovali že dalj časa. Začeli smo s pripravami za fizično ugašanje peči v elektrolizi B, saj v zaostrenih razmerah oskrbe z električno energijo in ob okoljevarstvenih zahtevah ni bilo mogoče računati na njeno uspešno obratovanje tudi v prihodnjih letih. Verjamem, da nikomur med nami ni bilo lahko pri srcu, toda zavedali smo se, da lahko le na ta način in ob realizaciji projekta pretapljanja odpadnega aluminija zagotovimo osnove za nadaljnji obstoj in razvoj Taluma. Kar smo začeli, smo tudi izpeljali: elektroliza B je zaprta, pridobili smo okoljevarstveno dovoljenje, rešili problem zaposlitve večine delavcev iz elektrolize B, uporaba odpadnega aluminija se povečuje, prav tako tudi proizvodnja odlitkov. Seveda nas čaka še ogromno dela, učenja, odrekanj in vlaganj, da bomo dosegli vse cilje, ki smo si jih zadali na začetku projekta. Za njihovo realizacijo pa bo poleg vsega zgoraj naštetega in časa potrebna predvsem ustrezna »klima« v vodstveni in strokovni ekipi ter med vsemi zaposlenimi.

Če kdo misli, da smo bili ob tem deležni kakršne koli pomoči našega lastnika, se krepko moti. Ne pomoči ne priznanja, temveč ravno obratno! Država, ki svoje lastništvo v Talumu uveljavlja prek podjetja Eles, je v zadnjih štirih letih poskušala na vse možne načine ovirati naše delo, ovirati

razvojne načrte in vnašati razdor v delovni kolektiv.

Predsednik Nadzornega sveta Taluma ni nikoli našel dovolj časa, volje in znanja za poglobljeno razpravo o nobeni za razvoj Taluma pomembni temi, ni pa mu ga manjkalo za obravnavo različnih »anonimk« (narekovaj zato, ker je izvor teh pamfletov poznan). Nisem toliko naiven in politično nepismen, da bi me to presenetilo, še posebej ob dejstvu, da jim je propadel poizkus, ko so me že pred tremi leti želeli z obljubami in grožnjami prisiliti k odstopu. To, da nobena od rednih in izrednih revizij ni odkrila prav ničesar spornega v našem poslovanju, je bilo za marsikoga veliko razočaranje. Enostavno ni bilo argumenta za zamenjavo vodstva in velikega dela strokovne ekipe!

Ob pomanjkanju argumentov in ob spoznanju, da čisto vsak član Nadzornega sveta ni več pripravljen slediti slepemu političnemu pritisku, so začeli postopek zamenjave po njihovem mnenju neposlušnih članov Nadzornega sveta. Samo na ta način si lahko zagotovijo dosego osnovnega cilja, to je rušenje Uprave Taluma, spremembo sestave ekipe strokovnih delavcev in prevzem Taluma.

Verjetno se marsikdo sprašuje, kaj so pravi motivi za to početje in kdo so njegovi pobudniki?

Talum je eno od večjih podjetij, ki je še vedno v lasti države in predvideno za lastninjenje. Sam sem v zadnjih letih zaznal dokaj velik interes za nakup Taluma. Med interesenti so bila mnoga resna podjetja iz naše panoge, ne manjka pa tudi vrsta mešetarjev, ki

se poskušajo s pomočjo predstavnikov vladajoče politike prisiliti k takemu poslu. Med slednjimi je še posebej dejaven »velik strokovnjak za aluminijsko industrijo«, kot se rad predstavlja (v času dela v Talumu sicer poznan po vrsti drugačnih karakteristik), ki s pomočjo t. i. »lobistov« in strankarskih kolegov ponuja Talum po svetu. Sam? Na lastno pobudo? Brez vednosti slovenske vlade?

Prepričan sem, da ne!

Stališče Uprave in večine strokovne ekipe Taluma, da je pri lastninjenju Taluma treba biti previden, je poznano. Če bi bodoči lastnik sledil le kratkoročnim ciljem, lahko to pomeni konec razvoja in konec načrtov o dolgoročni proizvodnji na lokaciji Taluma. To je stališče, ki ni pogodu našim sedanjim lastnikom. Ker jim je

več kot očitno jasno, da stališča ne bomo menjali – je pač treba menjati nas! Ob tem kot dodatno orodje uporabljajo še energetska oskrba Taluma, saj je vrednost podjetja brez zagotovljene oskrbe z električno energijo (seveda le v času prodaje) drugačna kot v primeru že sklenjene večletne pogodbe.

Kako jim lahko te nakane preprečimo?

Formalno in kratkoročno zelo težko, saj razpolagajo s 85 odstotki glasovalnih pravic in lahko izglasujejo praktično vse, kar si zamislijo. Le malo več znanja in manj podcenjevanja, kot so ga pokazali doslej, morajo vložiti v svojo nečedno »raboto«, pa bodo srečni zmagovalci!

Toda kdo bo poraženec?

Sedanja Uprava Taluma? Strokovna ekipa Taluma? V Talumu in njegovih odvisnih družbah zaposleni? Zaposleni v družbah, katerih velik del poslovanja je vezan na Talum? Celotno okolje, ki je raslo in se razvijalo skupaj s Talumom? Bojim se, da vsak od naštetih in vsi skupaj!

Pa vendar obstaja način, da jim jasno in glasno povemo, da se s takim podcenjevalnim in neodgovornim ravnanjem sedanje politike ne strinjamo in da ga ne mislimo še dalje podpirati! Za vse, kar želijo po odstranitvi za njih neustrezne Uprave Taluma in dela strokovnih delavcev narediti, potrebujejo čas. In ta čas lahko dobijo le na volitvah! Ste jim ga vi še vedno pripravljeni dati?

Sam sem se odločil, da niti po naključju ne. Nasprotno! Vse dogajanje zadnjih štirih let, ko se je politika začela tako agresivno in brezsravno vrivati v prav vse pore našega življenja (Talum torej pri tem ni nobena izjema!), me je privedlo do odločitve, da reagiram aktivno, da namesto vloge včasih bolj, včasih manj nergaškega sopotnika politike sprejem izziv in **se vključim v prizadevanja za spremembe**. Kot ste mnogi med vami verjetno že obveščeni, sem se odločil kandidirati na letošnjih parlamentarnih volitvah v 11. volilnem okraju 8. volilne enote na listi Socialnih demokratov. Alternativni program Socialnih de-

mokratov po mojem prepričanju predstavlja pravo alternativo sedanji vladajoči politiki in obeta spremembe, ki naj bi vodile k moderni socialni državi. Tudi ljudje, ki vodijo to stranko in sodelujejo z njo, vlivajo zaupanje. Na listi Socialnih demokratov v našem okolju (10. volilni okraj) kandidira še en Talumovec – mladi sociolog Dejan Levanič. Predstavlja prav to, kar po mojem mnenju naši politiki manjka: mlade ljudi s svežimi idejami in z neobremenjenim pristopom k reševanju problemov. Ljudi, ki jemljejo politiko kot zahteven in odgovoren poklic.

Vsekakor pa želim poudariti naslednje: **moja odločitev za kandidacijo ne pomeni, da puščam Talum na cedilu. Nasprotno!** Ob dejstvu, da bo politika očitno krojila usodo Taluma vsaj še tako dolgo, dokler bo država njegov pretežni lastnik, in ob več kot očitno izraženih namerah sedanjih oblastnikov sem moral sprejeti odločitev, kot sem jo! V primeru zmage sedanje opozicije in zamenjave sedanje politične oblastniške opcije bomo lahko preprečili nadaljevanje takšne politike do Taluma, kot smo ji bili priča doslej. Vse drugo pa znamo, tako kot vedno, rešiti sami!

Vaša podpora kandidatom Socialnih demokratov je lahko pri tem odločilna! Odločitev je – kakor se za demokracijo tudi spodobi – vsekakor naša, vendar so naše tudi posledice! In prav je, da se obojega zavedamo.

Ob koncu bi želel vseeno omeniti nekaj zame osebno pozitivnega in poučnega v tej sicer v celoti negativni zgodbi. Če kdaj, potem takrat, ko si v težavah, spoznaš prave obraze ljudi, za katere si bil vse do takrat zmotno prepričan, da jih poznaš. V pozitivnem in v negativnem! Vesel sem, da je bilo prvih mnogo več kot drugih! Obojim hvala!

Pa še ena za vse nas, ki nam štetje do štiri ni pomagalo: »Če hočeš nekoga imenovati pes, prej pomisli, ali si kaj takega sploh zasluži.«² x

¹ M. Twain

² M. Eile: »Misli psa Fafika«

Želimo, da se družbi omogoči nemoteno uspešno, resno in odgovorno delo

VODJE DELOVNIH ENOT IN SLUŽB

Članki, intervjuji in drugi prispevki v junijski in julijski številki Aluminija povzemajo kronologijo dogodkov in izražajo komentarje v zvezi z ravnanjem večinskega delničarja ter stališča članov Nadzornega sveta. Svoje mnenje ob tem dogajanju želimo povedati tudi vodje DE in služb.

Vizijo in strategijo družbe poskušamo vodje DE in služb skupaj z Upravo uresničiti v polni meri, tako da bi bili rezultati poslovanja čim boljši. Kot posamezniki se čutimo odgovorne, da vsak svoje delo opravi strokovno maksimalno dobro, v povezavi z vsemi drugimi pa optimalno, ker je tako koristno za vse. Družba Talum je po več letih osebnih prizadevanj vseh zaposlenih, s pravimi poslovnimi odločitvami, z znanjem in investicijami dosegla zavidljivo raven kakovosti, okoljske skladnosti, varnosti in zdravja pri delu ter tako postavila osnovni temelj za t. i. trajnosti razvoj družbe, kjer si na skupnem polju razvoja podajajo roke ekonomika, okolje in sociala.

Uprava s predsednikom na čelu je v mandatih, ki so ji bili zaupani, znala in zmogla sprejeti vse izzive, ki so jih prednje postavile država kot lastnica in vedno ostrejša tržna razmera. Nenazadnje o uspešnosti Uprave in s tem družbe v celoti govorijo tudi zapisane izjave naših nadzornikov. Želimo, da se družbi omogoči nemoteno uspešno, resno in odgovorno delo v smeri nadaljnjega razvoja ter uresničevanje ciljev, ki smo si jih postavili. x

Talum mora voditi velik strokovnjak, človek z visoko moralo

Smo v času pomembnih odločitev našega lastnika glede vodenja Taluma, zato smo dali besedo zaposlenim, da o tem povedo svoje mnenje. Nekateri so svoje komentarje posredovali po elektronski pošti, večina pa v pogovoru. Iz besed lahko razberemo splošno razpoloženje, ki vlada v Talumu, in ga primerjamo s svojim.

IVO ERCEGOVIĆ

FOTO: SRDAN MOHORIČ,
IVO ERCEGOVIĆ

Olga Kampf

Razporejanje dobička po meri lastnika

Delam kot komercialistka. V Talum sem prišla leta 1989. Vsak lastnik izbira nadzornike tako, da prek njih lahko uresničuje **svoje interese**, vse pa kaže, da v primeru Taluma ni bilo tako. Zakaj zamenjati nadzornike in vodstvo v podjetju, kjer so rezultati poslovanja dobri in ki ima tudi jasno zastavljene cilje za prihodnost, ni kaj dosti ugihati. To je verjetno razporejanje dobička po meri lastnika in lastninjenje Taluma.

Slavko Fajfar

Ljudje se zelo bojijo propada tovarne

V Talumu sem od leta 1989 in neprekinjeno delam v livarni kot livar na raz-

ličnih delih, ki so se spreminjala z razvojem tehnologije. Glede namena lastnika, da zamenja vodstvo, mislim, da se to ne sme zgoditi. Saj ne gre samo za izgubo naših delovnih mest, ampak je problem veliko širši, ker je celotno področje odvisno od tovarne. Zakaj bi izgubili delo? Zato, ker ne verjamemo, da bi kdo drug lahko tako skrbel za proizvodnjo in delavce, kot je to bilo doseženo z dolgotrajnim in strokovnim delom sedanjega vodstva. Pokvarili bi tudi slogo, ki sedaj vlada med delavci. Moram povedati, da se ljudje zelo bojijo propada podjetja in tega se naši lastniki sploh ne zavedajo.

Miran Jeza

Naš Talum

Moj prvi delovni dan je bil v začetku avgusta leta 1983 v takratni TGA. Tre-

nutno sem vodja laboratorija za meritve v DE Energetika. Ko sem se zaposlil, mi je oče, ki je že vrsto let delal v TGA, dejal, da če bom dobro delal, si bom tudi jaz lahko tukaj služil kruh do upokojitve. Današnji Talum se je gradil iz generacije v generacijo in postal eno redkih podjetij, ki ne gleda samo na dobiček, ampak zna skrbeti za svoje ljudi. Zato ga tudi vsi imenujemo naš Talum. Vodilna politična srenja pa danes pritiska prek predsednika Nadzornega sveta, da bi zamenjali dva člana sveta. S takim načinom poizkušajo pokoriti vodstvo ter ogroziti nadaljnji razvoj in obstoj tovarne. Zaposleni se s takimi odločitvami ne strinjamo in se počutimo ogrožene. Upam, da se bo ta poletna juha do jeseni ohladila in da bo po volitvah naš obstoj odvisen samo od nas samih in od dobrega dela. Konja, ki dobro vleče, ne zamenjaš!

Kdor ogroža proizvodnjo, tudi plač ne more zagotoviti

V tovarno sem prišel leta 1989 in ves čas delam v DE Anode. Trenutno opravljam dela pri posluževanju stikalnih naprav. Nastalo situacijo spremljam v medijih, najbolj v Aluminiju, ker me zanima, kam vse to gre. Najprej želim povedati, da je nenormalno menjati vodstvo brez razloga, pa še pred iztekom mandata. To škoduje tudi državi, saj gre za velike stroške. Vsem v Talumu so jasni rezultati, razvojni in drugi cilji, ki jih je postavilo sedanje vodstvo. Sprememba tega stanja lahko ima zelo slabe posledice za nas delavce, saj se lahko zgodita privatizacija in zapiranje določenih obratov. Anode so lahko prve na udaru. V Talumu ni idealno, tudi s plačami ne moremo biti zadovoljni, vendar imamo številne druge ugodnosti, dobre odnose, posebej pa varnost za prihodnost. Ljudje, ki jih nastavi politika, lahko obljubijo kar koli, pa jim ne morem verjeti, ker kdor ogroža proizvodnjo, tudi plač ne more zagotoviti. Sedanja oblast ne drži svojih obljub in delavci smo vedno bolj nemočni, še našo slogo hočejo razbiti. Toda če bo treba braniti doseženo, se bomo za Talum znali boriti.

Sergej Donaj

Očitno gre za skrite namene lastnika

Delam kot livar od leta 1990. Mislim, da ima naš lastnik »nekaj za bregom«, očitno gre za neki skrit namen, da si to upa delati. Pravice lastnika gor ali dol, kaj pa mi? Morda gre za privatizacijo, pri čemer delavci vedno pridejo na

Olga Kampf

Slavko Fajfar

Miran Jeza

Mirko Sambolec

Sergej Donaj

slabše. Nihče ne bo kupil tovarne zaradi nas, ampak zaradi sebe, in lahko jo zapre ali dela, kar hoče. Lastniki so bogovi. Sedaj smo vsi delavci v Talumu izenačeni, zato so odnosi dobri. Nekdo to lahko hitro poruši, če enim da več, drugim manj. Povem vam, da je lahko samo slabše.

Milan Klajnšek

Lastnika zanima le dobiček

V tovarno sem prišel že davnega leta 1977 in delam v DE Vzdrževanje pri vzdrževanju elektrolize. Vsa dogajanja, ki jih občutim kot delavec Taluma, razumem kot zelo ignorantski odnos večinskega lastnika do lastnine, do katere je pravzaprav prišel, po mojem mnenju, na čuden način. Lastnika pravzaprav ne zanima drugo kot dobiček, pa naj bi ta bil dosežen z aluminijem ali brez njega. S tem, kaj vse se na ta aluminij navezuje, se pa ne obremenjuje.

Upam, da bo Uprava Taluma z rezultati in argumenti dovolj prepričljiva, nadzorniki pa pri svojih odločitvah preudarni, da bomo svoje uspešno delo lahko nemoteno nadaljevali.

Vendar pa, ve se, kdo ima v rokah škarje in platno ...

Branko Grobelšek

Sem proti temu, da politika posega v stroko

V Talumu sem zaposlen od leta 1984. Delam v strojni delavnici DE Vzdrževanje v skupini varilcev. Vsa leta spremljam razvoj in ugotavljam, da v podjetju sledimo razvoju tehnologije proizvodnje in predelave aluminija v svetu, vendar brez vključitve vseh zaposlenih in nenehnega izobraževanja ob prizadevanjih vodstva podjetja tega ne bi dosegli. Delovne razmere so se v teh letih precej izboljšale, vendar še obstajajo dela, ki zelo škodujejo zdravju in za katera ni zanimanja pri mlajši generaciji, kot na primer varjenje, saj ni ustrezno nagrajeno. Vodstvo podjetja zasluži pohvalo, saj je v regiji ohranilo veliko delovnih mest in spodbuja k zdravemu načinu življenja.

Milan Klajnšek

Branko Grobelšek

Nežika Lenart

Peter Bombek

Nežika Lenart

Komentar trenutnega stanja je izredno težek

Delam v nabavni službi kot komercialistka nabave v uvoznem oddelku. V Talum sem prišla leta 1984, istega leta, kot je Danilo Toplek prevzel krnilo tovarne, s katerim je zelo dobro krmaril skozi viharje in mimo velikih čeri. Vsak dan sem lahko sledila pozitivnim spremembam v rasti Taluma in vsemu, kar se je dogajalo v proizvodnji in v službah. Podroben komentar trenutnega stanja je izredno težek, lahko pa odkrito zagotovim, da sem odločno proti zamenjavi vodstva, ki bo imela vpliv na prihodnje poslovanje Taluma.

Peter Bombek

Nimam besed

V tovarni sem od februarja 1987 in sedaj delam kot koordinator v DE Kontrola kakovosti. Kar se tiče mojega mnenja o nameranih spremembah v Talumu, nimam besed. Vsi, ki smo po svojih močeh ustvarjali Talum, dobro vemo, kakšna je bila tovarna, preden je nastopil sedanji predsednik mag. Danilo Toplek, in kakšna je danes. Politikanti tega ne bodo nikoli razumeli in tudi ni treba, dovolj je le, da ostanemo enotni in dosledni pri svojem delu.

Jani Soršak

Ukrepi bodo povzročili destabilizacijo in upočasnili razvoj podjetja

V Talumu sem zaposlen že 22 let, od tega največ v elektrolizi B. V teh letih se je tovarna zelo posodobila in izvedla veliko novih projektov s svojim lastnim znanjem in izkušnjami. Tovarna posluje uspešno in ima dober razvojni načrt za prihodnost. Veliko odgovornost v teh letih je imelo vodstvo podjetja, saj uresničuje svoje naloge in dosega ugodne rezultate poslovanja. V tem času smo modernizirali in uredili tovarno, ki je lahko vzor marsikomu v bližnji in širši okolici. Kot delavec in

pripadnik Taluma težko ocenjujem delo nadzornikov sveta Taluma. Vem, da ima vsak lastnik podjetja nekakšne svoje interese. Ne verjamem, da je menjava dveh članov Nadzornega sveta, ki podpirata vodstvo podjetja, in posledično zamenjava vodstva Uprave prava odločitev. Zato me skrbi, da bodo omenjeni ukrepi povzročili destabilizacijo in upočasnili razvoj podjetja. Takšna dogajanja neugodno vplivajo na zaposlene v Talumu in ustvarjajo neugodno klimo. Zato je zame razvoj dogodkov, ki bodo sledili tem odločitvam, izjemno pomemben. Mislim, da je zelo pomembna prisotnost ljudi iz domačega okolja tako v vodstvu kot v nadzornem svetu.

Janko Turk

Naj Talum ostane ponos zaposlenih

Zaposlen sem v DE Ulitki kot vodja operativne priprave dela. Nekdanji TGA in danes Talum daje kruh že drugi generaciji v moji družini. Talum je moja prva zaposlitev, imam pa 19 let delovne dobe. Aktivno spremljam celovito preobrazbo Taluma, in to tako tehnološko kot vizualno, za kar ima sedanje vodstvo Taluma velike zasluge. Želim si, da bi bil Talum tudi v prihodnje ponos zaposlenih in Dravškega polja.

Jani Soršak

Janko Turk

Silvo Zajc

Silvo Zajc

Nikoli se nisem toliko ukvarjal s svojo prihodnostjo kot sedaj

V Talumu sem že 20 let, delal sem kot livar, sedaj pa sem zaposlen v pripravi del, vendar se še nikoli nisem toliko ukvarjal s svojo prihodnostjo kot sedaj. Zakaj? Zato, ker so po mojem mnenju vse aktivnosti za zamenjavo nadzornikov namenjene zamenjavi uprave, ne oziraje se na prihodnost podjetja in nas, ki smo v njem zaposleni. Napovedane menjave se mi zdijo podobne ločitvi med zakoncema, ki se morata kljub uspešnemu in vzornemu zakonu ločiti zaradi števila let, ki sta jih preživela v zakonu.

Robert Merlak

Vlada bi morala onemogočiti takšne namere

V podjetju sem približno 13 let in delam kot tehnolog v elektrovzdrževanju. Dela Nadzornega sveta in vodstva ne morem komentirati in ocenjevati, saj ga ne poznam. Najbolj sem s tem seznanjen prek prispevkov v našem časopisu Aluminij, pa tudi sam kaj vidim. Poslovanje Taluma je poziti-

Vera Inkret

Robert Merlak

avno, ogromno se investira v nove obrate itd. Po mojem laičnem mnenju je delo Nadzornega sveta in vodstva Taluma več kot odlično. V vseh teh letih se je Talum skorajda obnovil in dogradil v urejeno in človeku prijazno podjetje. Talum je lahko vzor marsikateremu drugemu podjetju pri nas v Sloveniji in drugod po Evropi. Socialne varnosti ne nudi samo zaposlenim v podjetju, ampak tudi vsem drugim, ki so neposredno in posredno povezani s podjetjem. Zato bi bilo dobro podjetje ohraniti takšno, kot je, in ga v prihodnosti še obnavljati in izboljševati v vseh pogledih. Direktorja Elessa bi vlada morala onemogočiti pri njegovih namerah, ne pa da mu daje potuho, ki temelji na napačni oceni o nestrokovnosti članov Nadzornega sveta. Zaskrbljeni smo, saj poznamo zgodbe o podjetjih, ki so morala v prisilni stečaj zaradi takšnih stvari.

Ignac Kidrič

Videti je, da so zelo kratkovidni

V tovarni sem od leta 1976, trenutno delam kot tehnolog v enoti za plin, vodo in paro. Res se malo čudim, da se naši lastniki venomer trudijo zamenjati naše vodstvo, čeprav vsi vemo, da delamo dobro, da je bilo v to-

Slavko Krajnc

Ignac Kidrič

varni ogromno narejenega na vseh področjih. Vsi, sploh starejši vemo, kakšna je bila tovarna pred 23 leti in kakšna je danes. Mogoče bi bilo dobro, da bi se naši lastniki ali predsednik Nadzornega sveta malo poglobili v zadeve tovarne, ne pa da samo nemo delajo na tem, da se bodo nekomu maščevali in dokazali svojo moč. Seveda jih tudi ne zanimajo posledice takih dejanj. Vse to se pospešeno dogaja sedaj, tik pred volitvami, ko pa se njim lahko zgodi isto. Videti je, da so zelo kratkovidni.

Jože Leskovar

Zrušiti hočejo razvojno strategijo Taluma

V Talumu sem od leta 1981, trenutno opravljam fizikalne meritve in kontrolo meril. Že več kot 50 let je Talum eden glavnih nosilcev gospodarstva v našem okolju. Z dobrim vodstvom je v zadnjih dvajsetih letih dosegel velik preobrat v ekologiji, porabi energije, predvsem pa v tehnologiji pridobivanja in predelave aluminija. Glede na to se mi zdi menjava dveh nadzornikov NS zaradi nekih političnih tez posameznikov, ki hočejo zrušiti vodstvo in z njim vso razvojno strategijo Taluma, zelo neprimerna. Bojim se, da bi se z velikim pohlepom po dobičku razvoj Taluma ustavil.

Vera Inkret

S kom je potem sploh kaj narobe?

Z veseljem sem šla na letni dopust z mislijo naših odgovornih, naj mi bo prijetno. Pa mi je počitniško vzdušje hotelo pokvariti pisanje po časopisih in blatenje vodstva in dveh članov

Jože Leskovar

Nadzornega sveta. Nekje v ozadju pa mi »kljuva«, da je stanje na področju poslovanja in vodenja Taluma zadovoljivo, pa se sprašujem, s kom je potem sploh kaj narobe. Niti pomisliti si ne upam, da bi nam nekdo, ki ne »dih« z nami, lahko škodil s tem, da brez utemeljenega razloga zamenja dva člana Nadzornega sveta, ki sta »zlita« s Talumom, ki daje možnost preživetja tolikim družinam naše širše okolice. Po vseh letih, ki sem jih od leta 1975 preživela v tovarni, v službi za plan in analize, upam, da bo zmagal razum politikov, ki jih že vrsto let prepričujemo z razvojem tovarne, z lastnim znanjem in odličnim vodenjem in jim dokazujemo, da je to naše in da naj naše tudi ostane. Še vedno mi je v ponos, tako kot večini zaposlenih, povedati, da stojimo za našim vodstvom in ga podpiramo pri odločitvah.

Slavko Krajnc

Tovarna je zrasla iz delavstva

V tovarni sem od leta 1986 in ves čas delam v livarni. S tovarno sem zelo povezan, tudi moj oče je tukaj služil kruh. Tega ne govorim samo zaradi čustev, ampak zaradi dejstva, da je naša tovarna zrasla iz delavstva in je bila na svoji poti samosvoja. Prav to nas je ohranjalo pri življenju in tako naj tudi ostane. Zelo me moti, ko se danes politika, namesto da bi pomagala gospodarstvu, le šopiri in nam vsiljuje politične avtoritete, ki le obljublajo. Kaj so naredili na področju oskrbe z energijo? Če se ne bi Toplek zavzemal, bi nas pustili propasti. Zato na osnovi doseženega in odnosa do delavcev zaupam sedanjemu vodstvu.

Darko Krajgar

Morda je napočil čas za nove ljudi

V tovarno sem prišel leta 1988. Trenutno delam v DE Vzdrževanje kot projektant. Povedati mnenje o dogajanju v zvezi z Nadzornim svetom je zelo nevhvaležna naloga. Marsikdo si ga ne upa povedati javno, kar je žalostno. Menim, da v zvezi z zamenjavo zganjamo preveč hrupa, kar prej škodi vzdušju v tovarni kot mu koristi. Vse skupaj je težko objektivno komentirati, saj ne poznam alternativnih zamenjav ne na mestu nadzornikov in ne na mestu vodstva podjetja. Morda pa je vseeno napočil čas za nove ljudi, z novimi, svežimi idejami. Mogoče je to trenutek, da si ponovno natočimo čistega vina kot davnega leta 1984. Ne vem, samo razmišljam ...

Janez Vogrinec

V Talumu sami izvajamo spremembe na boljše

V Talumu delam od februarja 1988. Trenutno sem vodja izmene v DE Anode. V tem času mi je Talum, kot mnogim drugim, omogočil izobraževanje ob delu, kar se pozna pri kakovosti našega dela. Kar se tiče proizvodnje, razvoja in poslovanja, smo dovolj obveščeni in lahko rečem, da je to prava smer in da so v našem vodstvu dobri šoferji na tej poti. Člani Nadzornega sveta so pokazali, da hoče politika krogiti našo usodo. Člana, ki ju hočejo zamenjati, sta ravnala po argumentih in ne igrata v smeri razdora tovarne, tudi za ceno, da sama izgubljata. Motijo me obljube predsednika vlade, da se politika ne bo vmešavala v gospodarstvo, v resnici pa dela obratno. S Talumom delajo tako, kot da bi kmetu odpeljali najboljše krave. Zato verjamemo našemu vodstvu, ki kar naprej izvaja spremembe na boljše, in ne potrebujemo politikantov, da nam to pokvarijo.

Srečko Vidovič

Naša največja vrednota so odnosi med ljudmi

V livarni delam od leta 1995. Zelo kratek bom. Naša največja vrednota so

odnosi med ljudmi, ki izhajajo iz skupnega dela in zaupanja v vrh tovarne. Plače morajo iti še na boljše, toda kdo nam bo to dal? Politiki, ki menjavajo dobre gospodarje, zagotovo ne.

Miran Ules

Ljudje znajo misliti in opazovati

V tovarni sem od leta 1984, spoznal sem vse tri elektrolize, sedaj delam v elektrolizi C kot vodja izmene. V vsem tem času je tovarno vodil Toplek, in če hočem pošteno povedati, moram pohvaliti njegovo izjemno strokovnost in uspešnost na vseh področjih. Tisti, ki ga želijo zamenjati, nam ne prinašajo nič dobrega. Danes je moč delavcev nična, ker če bi mi odločali, bi ostala naša Uprava in Nadzorni svet, ki sta se z delom izkazala. Vendar ne pozabite, da ljudje znajo misliti in so dobro spoznali tiste, ki le obljublajo, ko pa pridejo na oblast, obljub ne držijo. Zato nam vedno slabše gre.

Milko Širec

Razen obljub nimamo česa pričakovati.

Delam kot elektrolizer od leta 1987. Delavci smo zaskrbljeni zaradi namere o zamenjavi vodstva. Nismo ne slepi ne gluhi, da ne bi razumeli in poznali dosežkov, ki se dogajajo pred našimi očmi. Pomembno se mi zdi poudariti človeške odnose v tovarni. Nadzornika sta to spoznala in pošteno povedala. Sem Simoničev sošolec, dober človek je in prepričan sem, da nas zaradi politike ne bo izdal. Od novih, ki bi jih pripeljali, razen obljub nimamo česa pričakovati.

Blaž Slaček

To ni logično

Spadam v mlajšo generacijo Talumovcev. V tovarni sem od leta 2001, prišel sem proti koncu modernizacije procesa in ves čas delam pri proizvodnji

Janez Vogrinec

Srečko Vidovič

Miran Ules

Milko Širec

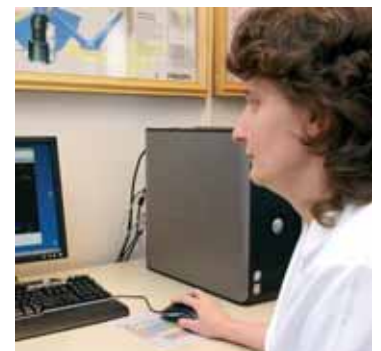
Blaž Slaček

anod. Lastnik verjetno ima pravico, da v tovarni postavlja svoje ljudi, toda ta pravica ima svoje meje in mora biti usklajena z rezultati. Naši rezultati in razvoj kažejo dobro sliko in zato sem proti temu, da se politika meša zaradi svojih interesov. To ni logično. Kdo ve, kaj bi naredili s Talumom, delavci pa bi bili zagotovo na slabšem. Od prvega dneva v Talumu čutim, da so odnosi zelo dobri, in ne smemo dovoliti, da bi nas med seboj sprli.

Valerija Rojko

Delo v korist podjetja in ljudi ne more biti razlog za zamenjavo

V tovarni sem od leta 1991 in delam v DE Kontrola kakovosti na področju spektroskopije. V zvezi s kakršnimi koli zamenjavami menim, da je najprej

Valerija Rojko

treba poiskati razloge in utemeljene argumente, zaradi katerih bi bilo treba koga zamenjati. Če pa nekdo svoje delo opravlja vestno, strokovno, korektno in odgovorno ter dela v korist podjetja in ljudi, ki so v njem zaposleni, ne vidim nobenega utemeljenega razloga, da bi bila potrebna kakšna zamenjava.

Zvonko Lešnik

Ker se trenutna vladajoča garnitura enači z državo, se nam lahko zgodi marsikaj

V tovarni sem od 1. januarja 1986. Trenutno delam v DE Energetika in sem vodja priprave vode. Lastnik ima vso pravico in odgovornost menjati nadzorni svet, vendar morajo za to obstajati tehni razlogi. V gospodar-

Zvonko Lešnik

stvu je merilo jasno: uspešnost poslovanja podjetja.

Glede na to, da se trenutno vladajoča politična garnitura enači z državo – lastnikom, se nam lahko zgodi marsikaj. Da se nam ne bi zgodila Paloma, IBI itd., bi morali zelo glasno in odmevno seznaniti javnost o dogajanju in namenih ter o našem nestrižanju s takšnimi odločitvami.

Andrej Resman

Odločno smo proti rušenju naše varnosti

V livarni delam od leta 1995 kot livar. S tovarno me veže družinska tradicija, saj sta že moj oče in dedek delala tukaj. Delavci smo v Talumu ohranili mnoge ugodnosti, ki jih drugje ni, tudi plača ni slaba. Delo pri nas ni lahko, livne linije nas kar poganjajo v ritem dela, ki je vedno bolj zahtevno in zahteva kakovost. Temu bi morale bolj slediti tudi plače. Mnogi so odšli in se kmalu vrnili, ker so videli, da je tukaj veliko bolje kot drugje. Imamo dobre odnose, spoštujemo vodstvo, ki nam omogoča prihodnost, in smo odločno proti politiki, ki ruši našo varnost.

Dušan Gojkovič

Delavci smo v Talumu spoštovani

Sem med najstarejšimi, delam že od leta 1974. Trenutno delam kot skladiščnik v livarni. Izkusil sem staro tehnologijo, ko smo vse delali ročno, in danes gledam novo. Veseli me, da vse »klapa«, narejeno je ogromno, da več ne more biti. Delavci smo v Talumu spoštovani, in če me vprašate, kdo je za to zaslužen, vam rečem, da tisti, ki ga danes izganjajo. Žalostno za

Andrej Resman

oblast.

Zlatko Širovnik

Morali bi se zamisliti nad ravnanjem naših politikov

V Talumu sem od leta 2001 in delam na področju elektroenergetike. V prejšnjih številkah Aluminijskega lista je bilo razbrati upravičeno zaskrbljenost glede usode Taluma in nas vseh, ki smo tukaj zaposleni. Večinski lastnik Eles, torej država, od katere smo še posebej odvisni glede dobave električne energije, me zelo preseneča s svojim ravnanjem. Še posebej me – po razlagi dveh nadzornikov – skrbita vodenje in delo predsednika NS V. Turka. Talum se je v zadnjih letih razvil v zelo uspešno podjetje, v katerem postaja ravnanje z okoljem vse pomembnejše. Sedaj pa nekdo, od katerega bi pričakoval največ korektnosti, spoštovanja, odgovornosti ter nadaljnjo pomoč pri razvoju Taluma in vseh zaposlenih, deluje razdiralno in proti našim ciljem. Mislim, da bi morali vložiti vse napore za obstoj in nadaljnji razvoj družbe in se zamisliti nad dejanji naših politikov.

Mitja List

Tam, kjer bi morali, ne izvajajo sprememb

V Talumu sem šele slabi dve leti in delam kot livar. Prišel sem iz tovarne Cerrera v Ormožu in lahko rečem, da teh dveh tovarn ne moremo primerjati. Talum je pravo podjetje, kjer se ljudje normalno obnašamo in pogovarjamo. Pritisk, ki ga izvaja politika, je zelo težko vzdržati in vsaka čast našemu vodstvu, da se dobro drži. Žalostno je,

da oblast vidi samo svoje cilje in da ne izvajajo sprememb tam, kjer bi jih morali.

Milan Osterc

Nismo nori, da ne bi videli, da nastavlja svoje ljudi

Delam kot elektrolizer od leta 1989. Moje mnenje in tudi mnenje drugih delavcev je, da nam nameravane zamenjave ne bodo prinesle nič dobrega. Ne vemo pa, kaj je v ozadju. Nismo nori, da ne bi videli, da nastavljajo svoje ljudi. Delavci smo nemočni, sindikat si komaj pribori le nekaj odstotkov višje plače, oni pa se igrajo z gospodarstvom.

Damjan Kolmanič

Toplek je predober zanje

V tovarno sem prišel leta 1990. Trenutno delam kot livar specialist. Sprašujem se, zakaj menjati direktorja. Vsi vemo, da je Toplek pripeljal Talum skozi vse krize. Spomnite se samo začetkov samostojne Slovenije, ko so propadala mnoga velika podjetja, recimo TAM, Metalna, mi pa smo ostali. Kako je pripeljal elektriko iz Srbije v vojnem stanju, je posebna zgodba. Danes obvladamo vsa specialna dela, na primer pretaljevanje, kar bi dober gospodar moral ceniti, ne pa da se obnašajo do nas, kot da smo tujec. Topleka hočejo odstraniti, ker je predober zanje.

Vlado Predikaka

Imam jih čez glavo. Naj začnejo enkrat misliti na ljudi, ne pa da povsod prevladuje politika.

Peter Kropec

Skoraj ne more biti bolje

V Talumu sem prišel, ko je začela obratovati nova elektroliza, torej leta 1987. Specializiral sem se kot mehanik za vzdrževanje žerjavov, ki so gonilna moč elektrolize. Navajen sem pošteno

Dušan Gojkovič

Zlatko Širovnik

Mitja List

Milan Osterc

Damjan Kolmanič

Peter Kropec

KOLUMNA

Zaposleni kot neprecenljiv člen verige

Janez Toplak

ALEKSANDRA JELUŠIČ

»Vsaka veriga je točno tako močna in vzdržljiva, kolikor je močan in vzdržljiv njen najšibkejši člen. Če ta popusti, se veriga pretrga in izgubi svoj prvotni namen. Tudi v kolektivu je tako, vsak človek je pomemben in njegova uspešnost in občutek PRIPADNOSTI vplivata na uspešnost celotnega kolektiva in posledično celotnega podjetja ...«

Ob nedeljskem časopisu in kavici se moje misli ujamejo na besedi PRIPADNOST. Širok pojem ... Ima pripadnost pozitiven predznak?

Beseda pripadnost v sebi skriva dvo-rezni meč, kar pomeni, da ima pozitivno in negativno plat. V bistvu je tako pri vseh stvareh v življenju. Vse je za nekaj dobro in za nekaj slabo in vse je za nekaj dobro le v točno določenih odmerjenih količinah. Zakaj bi bilo torej z besedo pripadnost kaj drugače? Vsak človek čuti pripadnost. Lahko pripada določeni rasi, narodu, družini, določeni družbeni skupini ali določenemu podjetju. Prav o tem želim danes pisati: o pripadnosti določenemu delovnemu kolektivu.

Na naših delovnih mestih preživimo več časa, kot ga preživimo z našimi družinami, partnerji, otroki ... Dobro počutje in uspešnost vplivata na naš osebnostni razvoj, oblikujeta našo

samozavest in navsezadnje tudi našo osebno srečo. Zamahnemo lahko z roko in si dopovedujemo, da je služba le kraj, kjer si služimo denar, da lahko preživimo sebe in svojo družino. Pa to ni res! Služba je del našega življenja, je naš drugi dom. In ta svoj drugi dom si moramo urediti tako, da se v njem počutimo kar se da prijetno in do njega čutimo neko pripadnost. Temu domu namreč pripadamo. V njem veljajo točno določena pravila, ki bi jih lahko enačili s hišnim redom, in v njem preživljajo svoje življenje še drugi ljudje, katerih poslanstvo in cilji so prepleteni z našimi in z vizijo celotnega podjetja. In če je delovno mesto naš drugi dom, potem bi bilo normalno, da se v tem domu vedemo kot dober gospodar in da naredimo vse, da se bomo v tem domu vsi prijetno počutili. Kajti dobro počutje je prvi pogoj za našo uspešnost. A vsak človek ima tudi svoje osebne cilje, želje, hotenja ..., ki niso nujno usklajeni s poslanstvom podjetja. Nekateri imajo namreč sindrom »hrčka«, kar pomeni, da težijo k optimiranju lastnih ciljev, pri tem pa lahko spregledajo vse okoli sebe. Žal je ta sindrom v naši družbi zadnje čase zelo cenjena lastnost, saj si tak »hrček« pridobi naziv sposobne in iznajdljive osebe. Kaj pa je iznajd-

ljivost? Beseda iznajdljivost bi morala biti sinonim za osebo, ki si zaradi svojih posebnih znanj in različnih sposobnosti pridobi materialni in družbeni status, ker si to tudi zasluži. Vse drugo je kraja. Ni pomemben njen obseg ali namen, gre za moralno vprašanje. Kdo je človek, ki lahko v svojem interesu spregleda vse okoli sebe? Kdo je človek, ki je za maksimiranje svojih koristi pripravljen na vsako ceno? Je tak človek lojalen? Mu lahko zaupaš?

Danes ga morda občuduješ zaradi njegove grabežljivosti, ki jo imenuješ iznajdljivost, a jutri bo tako kot druge spregledal tudi tebe nekje na poti do svojega cilja. Takšni ljudje pripadajo samo sebi in do kolektiva ne čutijo nobene odgovornosti. V kolektivu iščejo pravice, spregledajo pa svoje dolžnosti. Lahko bi jih enačili s kapitani ladij. Dokler barka pluje mirno in varno, so bleščeči kapitani ladje. Vse do prvega viharja. Takrat prvi skočijo v rešilni čoln in poiščejo drugo ladjo, ki bo morda nekoč potonila. A do takrat bodo našli že novo ... Vse lepo in prav. A kje je tukaj posadka? Verjetno na ladji nekje na dnu morja ...

Pomembno je, kje delamo, kaj delamo, predvsem pa, kdo je tisti, s katerim preživljamo ta dragoceni košček svojega življenja. Žal si teh ljudi ne moremo izbirati po lastni volji. Morda znanje res šteje, a človek mora imeti še mnogo več. Imeti mora tisti posebni občutek pripadnosti in lojalnosti. Tega se ne da kupiti in tega se ne da poplačati. Je dragoceno. In človek, zaposleni, ki ima oboje, je neprecenljiv člen verige ... x

delati in težko razumem vedenje našega lastnika. Če že ne upoštevajo poslovnih rezultatov, bi morali spoštovati ljudi. Tukaj živimo kot ena družina, večina nas je tu pustila skoraj pol življenja in nihče niti ne misli, da bi šel kam drugam. Podjetje ima vizijo za naprej in skoraj ne more biti boljše.

Janez Toplak

Talum mora voditi velik strokovnjak, človek z visoko moralo

V tovarni delam kot livar od leta 1988. Kar veliko se pogovarjamo o tej situaciji in menimo, da je to, kar nameravamo s Talumom, samo njihov interes in slabše za ljudi. Talum mora voditi velik strokovnjak, človek z visoko moralo, ikona, ki ji verjamemo, kar Toplek je. x

NAMESTO INTERVJUJA – STOJAN KERBLER

Nisem fotograf lepote

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Kdo je Stojan Kerbler? Kaj nam sporoča kot človek in kot umetnik? Zavedam se, da biti umetnik najprej pomeni, da v sebi živiš drugo življenje. Pri marsikom je to opazno že na zunaj: poudarjena frizura, posebna obleka, nakit, očala, pogled, hoja, govor, tudi oblika hiše, tip avta in podobno razkrivajo njegovo posebnost. Vendar pa dobro vemo, da so tudi najbolj uveljavljeni umetniki preprosti in skromni ljudje. Vemo tudi to, da je vsak človek pri svojem delu lahko »umetnik«: obdelovalec zemlje, kuhar, anodar, livar, elektronik, varilec, mehanik in podobno. Z malce pretiravanja je to priznal tudi znani pisatelj Milan Dekleva, ko mi je na podarjeno knjigo ob obisku napisal,

da je skoraj tako dobra kot pečene skuše in moje vino.

Glede življenja profesionalnih umetnikov nam veliko pove izjava znanega slovenskega gledališkega ustvarjalca Roberta Waltla: »Poglej besednjak novodobnih »mrkaičevcev«, malikov boga Profita, po katerem smo vsi, ki se ukvarjamo z umetnostjo, zgolj in samo zajedavci družbe, golazen, ki jo je treba iztrebiti.« Rekli boste, rajši ostanimo pri svojih anodah, vinu ... Pa ni tako, zgodovina je pokazala, da je delo umetnikov izjemno pomembno in da tisti, ki nam hočejo vsiliti misel, da umetnost ne sme širiti naukov, po navadi mislijo na nauke, nasprotno njihovim. Kerbler pa je imel veliko srečo, da je delal v Talumu in prijateljaval z ljudmi, ki so ga dobro razumeli.

Slaven je postal s svojo fotografijo. Rasel je na Ptujski Gori, s svojimi Haložani, s tovarno aluminija in še s marsičem drugim. Mnogi so raziskovali njegovo življenje in ga poskušali opisati, vendar ga kot človeka in ustvarjalca bolje od vsega opisujejo fotografije same. Danes, ko je že skoraj dopolnil 70 let ustvarjalnega življenja, bi se pri doseženem lahko ustavili in rekli: »Imamo ga.« Pa ga nimamo, ker se Stojan še zdaleč ni ustavil. »*Opravljam samo svoje delo,*« pravi. Gre naprej, pomaga mladim talentom, proučuje ljudi, ponuja nove dokaze za svojo domišljijo in še vedno ustvarja

pogovor, vendar moram povedati, da so se že od trenutka, ko sem se odločil za to nalogo, dogajale čudne stvari. Kot da bi mi ljudje in dogodki, ki so bili na kakšen način povezani z njim, nevede pošiljali nekakšne signale in nova spoznanja. Tako mi ni bil dan čisto neodvisen pristop. Na koncu se je po svoje vmešala še tehnika. Ta zapis sem namreč začel pripravljati že za junijsko številko, in ko sem ga v poznih nočnih urah dokončal in se tega tudi razveselil, mi je računalnik iz neznanega razloga vse izbrisal. To sem žal spoznal šele naslednji dan. Ostale so le osnovne skice, kar je

nekdanjih Haloz, Dekleva z eno samo besedo pove celo misel. Takrat sem neposredno doživljal tudi nastajanje hčerine nove gledališke igre. Spoznal sem, koliko truda in odrekanja je umetnica vložila v svoje delo, od besedila do izvedbe. Rezultat tega dela – enako kot vseh kulturno-umetniških del – je za nekoga lahko sveta stvar, za druge, ki priznavajo le zgoraj omenjenega boga Profita, pa le balast. Taki le zamahnejo z roko in gredo svojo »nedolžno« pot naprej. Dotaknil se me je (tudi že drugič) Srdan Mohorič s svojo razstavo fotografij Planet aluminij, ki jo je ponovil v Mariboru. Na njej je Kerbler pred množico ljudi v svojem slogu razlagal značilnosti Srdanove umetnosti in pri tem je bil tudi Talum predstavljen v vsej svoji lepoti.

Omeniti moram še dva žalostna dogodka. Prenehal je izhajati izjemen splitski časopis Feral Tribune, in to kljub temu da je dobil več mednarodnih priznanj kot vsi drugi hrvaški časopisi skupaj. Tako je Hrvaška ostala brez svobodne in iskrive besede, zmagala sta kler in »demokratska« oblast. Od zdaj dalje do naslednje take ali drugačne vojne bodo objavljali samo »dobre« novice. Drugi žalosten dogodek je smrt Mateja Parlova, svetovnega in olimpijskega prvaka v boks. Znan je bil tudi po tem, da je ta šport dvignil na »umetniško« raven. Po človeški plati pa Parlov spominja na Kerblerja s svojim načinom življenja, ki ga je sam strnil v besede: »Človeka ne določata niti denar niti slava, ampak tista trohica plemenitosti, ki jo ima.« Prepričan sem namreč, da tudi Kerblerjeve plemenitosti ne bo omajala slava, ki jo pravkar zaslužen doživlja z dodelitvijo naziva častni občan Ptuja.

Prav te dni sem bral zgodbo znamenitega pomorščaka Jože Horvata in študije Jorgeja Borgesa ter obiskal Trubarjevo domačijo. Vsi vlivajo upanje, da se je vredno potruditi, vztrajati. Nenehno pa me spodbuja tudi Darko Ferlinc s svojo skrbjo, da Talum olepša s slikami znanih mojstrov; tudi zadnja razstava grafik v avli je zgodba zase. In da ne omenjam

Taluma kot celote – prav v tem času smo proizvedli tri milijone ton aluminija.

Vrnimo se k Stojanu Kerblerju. V sredo, 4. junija, točno ob enajsti uri, kot sva bila dogovorjena, sem občudoval arhitekturo njegove domačije na Ptujski Gori. Hiša stoji v središču kraja, malo pred cerkvijo, od koder se na eno stran vidijo haloški griči, na drugo Ptuj. V tej smeri nam pogled obstane na lepo obdelanem polju in – Talumu. Redki so imeli možnost opazovati tovarno od znotraj in od zunaj. Stojan jo je spremljal že od leta 1965, ko se je po diplomu na Fakulteti za elektrotehniko zaposlil kot energetik. Najbolj imenitne tovarniške fotografije so nastale v času stare tehnologije, kajti ta je na njem pustila neizbrisani pečat. Zato naj nas ne preseneča njegova nostalgična in malo kritična izjava: »*Danes je to drug svet, ki se ne zaveda dovolj, koliko je ta socialistična »fabrika« pomenila za razvoj širšega okolja. To ni dobro, in če hočemo tudi danes biti glavni, ne smemo pozabljati starih zaslug.*«

Pozvonil sem pred starimi vrati, na katerih je tudi ključavnica redkega dragocen spomin, saj ima vtisnjene iniciale prednikov. Čakal sem Stojana, da odpre vrata, on pa je pričakoval, da bom kar sam vstopil. Zaradi tega je nekaj zagodrnjal, ni takoj dojel, da želim vstopiti skupaj z njim. Vedel sem namreč, da takoj za vrati stoji stolček, na katerem se ponuja imenitna knjiga, Stojanova umetniška monografija *Ljudje* iz leta 2003. O tej fotomonografiji, ki obsega najbolj žlahtno avtorsko ustvarjalnost, je znana ptujška knjižničarka Liljana Klemenčič zapisala morda najlepše misli o Kerblerju sploh: »*Izbor je najlepši spomenik ljudem iz Haloz, kamor je kamera najčeseje zapeljala avtorja in sta ustvarila likovno dovršene mostove, ki jih lahko uzrejo le posvečeni ... Praznujte s to knjigo knjig, berite in glejte – mnogočesa ni mogoče povedati tako, kot zazna izjemno oko in srce Stojana Kerblerja.*« Tudi stene hodnika so vse do stropa polne njegovih najbolj znanih fotografij, ki gledajo proti človeku in ga ne pustijo mimo. Da bi ublažil začetni pritisk,

dokumente časa. Kaj, menite, je tisto, kar ga je naredilo umetnika? Ali to pomeni, da je bil poklican za fotografa? Kako je to vplivalo na njegove življenjske poglede? Kaj ima pri tem Talum?

Kako odgovoriti na ta vprašanja, kako predstaviti Kerblerja, ne da bi ponavljali že vsem znane stvari? Sam ga imam za nekaj edinstvenega, njegove fotografije mi pomagajo misliti. Približati sem se mu želel preprosto, po svoje, brez vpliva drugih, tudi različnih zapisov nisem pregledoval. Že maja sem ga poposil, da bi se pogovorila v njegovem starem rojstnem domu. »*Lahko, ni problema, trenutno imam le malo prostega časa zaradi dokumentarnega filma, ki ga snemamo,*« je odgovoril in sem že v prvem stiku v njegovem glasu začutil pripravljenost, da ne rečem veselje, kot da bi vedel, za kaj gre. Uspelo nama je opraviti ta

enako, kot če ti toča vse oklesti. Zakaj pa je to dobro, sem se spraševal. Kako si povrniti energijo in motivacijo in znova začeti tako občutljivo temo? Kerbler me je opogumil s svojim optimizmom. Naj vse ponoviva, je ob priliki hladnokrvno rekel. To je sicer še eno dragoceno spoznanje o njem, jaz pa sem vedel, da ni mogoče obuditi tiste enkratne atmosfere, ki sva jo takrat ustvarila. Zato sem se prepustil času.

Čakal sem in čas je, kot se pogosto dogaja, naredil svoje. Kmalu me je obisk pisatelja Milana Dekleve na Ptuj, ko sva po literarnem srečanju preživela skupaj nekaj ur na Vurberku, spomnil na veličino besede. S Kerblerjem imata podobno globino razmišljanja in oba sporočata svetu realnost življenja. Tako kot je Kerblerju le z očmi deklince Metke na fotografiji v vinogradu uspelo prikazati življenje

sem ga vprašal, kdo je vse to fotografiral, nakar me je za trenutek očitajoče pogledal. No, blagi trepljaj po ramenu in nasmeh sta razkrila namen tega vprašanja. Na poti do delovne sobe je kuhinja, v kateri so tudi slike, v glavnem drugih avtorjev. Tukaj naju je pričakala žena Milka, prijazna kot vedno, kar mi še enkrat potrdi, da brez nje Stojan ne bi bil to, kar je. V tej hiši ob prekrasnem vrtu, v kateri je preživel otroštvo, danes živita v pomladansko-poletnem času.

Pogovarjala sva se v osrednjem prostoru hiše, v delovni sobi, obkrožena s starim pohištvom, med fotografijami in maminimi oljnimi slikami ter med portreti staršev. Posvečen prostor, lahko rečem. Gospa Milka naju je postregla z dimljenim sirom in kruhom, narezanim na koščke. Vino? To pa je vitezova naloga. Sam je prinesel ohlajeno buteljko novega Pullusa, suhi Sovignon 2007 in kozarce. Stojan je namreč pri združenju slovenskega reda vitezov vina, pred dvema letoma je napredoval v *viteza vina*. Ljubezen do vina je najina skupna točka in zelo sem se veselil njegovih skrbno pripravljenih poskušanj. Zato sem mu tokrat podaril »čudenega« makedonskega Vranca, ki morda ni kaj posebnega, sem ga pa pred nedavnim prinesel z obiska Makedonije.

Ko se vprašam, kaj imava s Stojanom še skupnega, je to tudi relacija med Vurberkom in Ptujsko Goro. To sta dve mogočni lokaciji, čeprav ne maram tistega, kar je pogosto tako oboževano v teh krajih, ko govorijo o čudežih. Če se so čudeži res dogajali, bi morali upoštevati tudi čas poganov, ki so na istih mestih imeli svoja svetišča. Namesto bogato okrašenih cerkva so imeli le večji kamen z izklesanimi simboli, nenavadno drevo ali kaj naravnega. Morda gre za energetski prostor in je bolj pomembno, da odraščal ali živiš v takšnem okolju. Stojan je bil rojen tukaj malo pred drugo vojno, leta 1938, jaz pa daleč stran v vinogradniškem kraju ob morju takoj po vojni. Tako sva doživljala vojno po spominih očetov, kot otroka sva spremljala parade, kdaj čakala tovariša Tita in mahala s papirnato zastavico. Oba sva poslušala duhovnika, ki je

pridigal o ljubezni do Boga in bližnjega. Pripadala sva generaciji, ki sta jo tako partija kot Cerkev vzgajali k solidarnosti in tovarištvu, le da so eni izhajali iz Boga, drugi pa iz človeka in materializma. Vsaj poskušali so. Danes tega niti ne omenjajo več. Spreminjajo nas v brezobzirne nasprotnike. Zato ni čudno, da sva oba ateista. Stojan pravi: »Zame je bog človek. Razumem pa ljudi, ki jim je v osebni tiski ostalo samo to in Bog je zanje pomembnejši od sosedu. Drugače to ne »štima«. Najbolj se je treba bati ljudi, ki so vsak dan v cerkvi. Nobeno pretiravanje ni dobro.« Cerkev je po mnenju mnogih iz intimne vere naredila javni prostor za poneumljanje ljudi. Drugi spet menijo, da morda obstaja le zato, da bi ljubljanim in zaljubljenim vzela pravice, tako kot so to že zdavnaj storili z Marijo Magdaleno in Jezusom.

To so težke teme, vendar so umetniki in kulturniki zato, da opozarjajo na laži, na katerih je zgrajen svet. Vse več ljudi je strah, ker družba razpada na množico posameznikov, ker nas povezuje vse manj skupnega. Stojan pripisuje kulturi velik pomen, do sodobne umetnosti pa je nekoliko skeptičen: »Duhovnost izumira, kar je odraz

časa. Zelo malo je samostojnih elit, ki bi se temu uprle, večina je namreč že opredeljena po strankah zaradi interesa. Tudi sodobna umetnost ima namen, da nekaj premakne v smeri razmišljanja, vendar se v sodobno umetnost vrinjajo tudi provokacije, vsi pristopi niso originalni. Morda gledam preveč klasično, zato se me le redki dotaknejo.« Zanimivo je omeniti mnenje znanega režiserja Mirana Zupaniča, ki poudarja, da smo se Slovenci stoletja opirali na kulturo, bila je zatočišče, v katerem se je uresničeval narod, brez ekonomske, politične in vojaške moči. Iz kulturnih krogov so prihajale pobude, ki so širile meje dovoljenega, razgrajevale partijske monopole in nas zavihtele k samostojni državi. Danes kultura ni cenjena. Da je za današnje politike le nujno zlo, potrjuje tudi mladi glasbenik Vanja Valič, ko pravi, da je stanje duha na Slovenskem na psu, primerno vodilni politični nomenklaturi. Najbolj grozno se mu zdi, da se zelo malo znanih ljudi ob pomembnih stvareh upa javno izpostaviti in izreči svoje mnenje.

Kerblerjevo orožje je fotografija. Uvršča ga med tiste, ki so svoja življenja posvetili plemeniti ideji in pri tem niso

pričakovali ničesar razen tega, da je življenje za vse lepše. To izhaja iz njegove človeške dobrote, morda nekakšne vinogradniške mehkebe, ki dovoli, da se izrazi s fotografijo. Stojan ne bere rad, piše še manj, govori zelo redko, pa vendar: »To je najbrž stvar genov in domače vzgoje. Moj osnovni jezik je jezik fotografije. Poglej, kar vidiš okrog sebe! To je moja govorica. Tukaj so tudi mamine slike, ki so nastale po očetovi smrti. 'To je dobila po meni.' Poleg genov sta nujni vztrajnost in pridnost, predvsem pa uspeh, ki te žene naprej. Zaradi fotografiranja je moje življenje bogatejše in pri tem vztrajam. Zato jezik ni moje osnovno orodje, razen ko moram pred mikrofonom zaradi fotografije. Res je, da lažje govorim tukaj, na Ptujski Gori, kot pa v Ljubljani ali kje drugje.« Na vprašanja, ali je poklican, da fotografira, ali verjame v nekakšne skrite demone, ki so ga k temu napeljali, odločno pove, da ne. »Gre za kup naključnih stvari. Ko je umrl brat in nismo imeli nobene njegove fotografije, je mati kupila fotoaparata. V tretjem razredu nižje gimnazije sem si »moral« zlomiti nogo, da mi je mama dala aparat in sem začel »fotkati« in izdelovati slike. Na študiju v Ljubljani sem spet zbolel, prekinil šolanje in se moral veliko

gibati v naravi. S sabo sem imel aparat in sem se odločil slikati za razstave. Tako sem prvo »fotko« z naslovom Dimnik leta 1960 poslal v Beograd. Od takrat pa vse do danes neprekinjeno razstavljam. K temu so me spodbujali uspehi in velika volja. Spomin na strti gleženj imam še danes, ker mi še vedno nagaja.«

Pogovarjala sva se tudi o načinu ustvarjanja in svobodi, ker se zdi, da človek najteže sprejema to največje darilo, ki mu ga je podarila kača v rajskem vrtu. »Svoboda je relativen pojem in je povezana z lastno odgovornostjo. Predvsem ne sme biti na račun drugega. Če to gledam skozi fotografijo, moram povedati, da sem teme izbiral sam, po svoji želji, to, kar sem čutil, kar je vredno fotografirati. S tem sem prišel do ljudi in razvijal spoštovanje in odnos do njih. Oni pa so ob meni dejansko bili svobodni in tega so se zavedali. Pri tem me ni motivirala človeška stiska, »bogi« ljudje in podobno. Moj moto je pokazati življenje, kakršno je, in pri tem sem se ravnal po svojih notranjih vzgibih. V ljudeh sem zares videl njihovo moč sprejemanja usode, ki se opazovalcem zdi težka, zanje pa je normalna. Tako sem postajal del njih, oni del mene. Ko sem ustvarjal Haložane, koline in drugo, nisem slutil, da bodo ti motivi izginili, da bodo spremembe tako hitre.« O lepoti v njegovih fotografijah so mnenja deljena. Vprašal sem ga, ali lepoto razume kot darilo za dobro opravljeno delo ali pa

je to morda božja lepota. »Nisem fotograf lepote, ampak sporočilnosti! Ali je na sliki lepo ali grdo, me sploh ne zanima. Moja lepota je likovna urejenost, da je slika urejena in jasna. Lepota je v tem, da je gledalcu olajšano gledanje vsebine. Moj moto je pokazati življenje. Vprašanje pa je, kaj lepota sploh je. Rad sem gledal dokumentarne filme in spomnim se, da so hčerko poglavarja »fojtrali«, da bi bila lepa, danes pa jih stradajo. Pojem lepote se je sčasoma spreminjal.«

Naj navedem še nekaj utrinkov iz najnovega pogovora:

Upornik

Nisem tip upornika. Upornost nadomestim z vztrajnostjo. Vse povem prek slik, ljudem nikoli trmasto ne vsiljujem svojega mnenja.

Nasilje

Na prvi razstavi kolin sem pojasnil presenečenim ljudem, da ne gre za nasilje, ampak sem koline slikal, ker to izginja. V resnici s kolinami protestiram proti nasilju. V življenju obstaja nasilje, ker je vedno nekdo, ki zlorablja in podreja druge.

Partizani

Nekaterim ustreza, da jih prikažejo kot teroriste. Dejstvo pa je, da so se edini uprli okupatorju.

Kultura srca in preživetje naroda

Ljudje se tega ne zavedajo. V tem trenutku mislijo, da je merilo samo denar.

Ali s svojimi slikami provociraš?

To je čisto v nasprotju z mojo naravo. Moje slike se sicer dajo brati na različne načine. A nisem jaz zaklal svinje, povzročil revščine ... Sem le zabeležil stanje. To pa ne pomeni, da kdo z umetnostjo ne more šokirati.

Kdo največ sprašuje po tvojih slikah?

Večinoma ljudje, ki jih slike spominjajo na mladost. Zanimivo, da jih zelo cenijo mlajši fotografi, kar je zelo dober znak. Opažam, da Picassa trenutno ne cenijo, kar pomeni, da tudi čas spreminja poglede in določa merila. Poleg tega je moja fotografija dokumentarna, kar je sreča, ker tega ne morejo več doživeti.

Zakaj se manjša obisk kulturno-umetniških prireditev? Tudi Talumovcev je malo na tovarniških razstavah.

To je odraz časa. Ljudem se zdi bolj pomembno, da se vidijo na TV. Zanimajo jih zunanost, da se vidi, sliši. To niso intelektualci, so le strokovnjaki brez človeške širine in potrebe po kulturi. Duhovnost pomeni pripravljenost v poglobljanje. Moje slike so enostavne, toda moraš se potruditi gledati. Sicer pa na moje razstave pridejo vsi fotografi, ljudje iz stroke, kar mi veliko pomeni.

Ali to sili umetnika, da se komercializira?

To je velik problem za umetnike, ki se s tem preživljajo. Vлагаš ogromno energije v nekaj, za kar meniš, da je izvirno, vredno, če pa ni širše podpore, lahko padeš. Najhujše odločitve so, če moraš spreminjati sebe zaradi okolja. Meni je v tej smeri veliko pomagal Talum.

Kaj te še žene naprej? Tvoje slike so vredne veliko več, kot jih prodajaš.

Delam zato, ker še zmorem, imam potrebo in mi je v veselje. Glede prodaje slik je moja igra drugačna. Želim, da so na razpolago vsem v zbirkah in muzejih. Moje cene so dostopne mnogim. Tisti, ki jim je do denarja, v ta namen omejujejo število izvodov in dvigujejo ceno.

Kako doživljaš to, da se staro podira, da je vedno več betona, avtomobilov, trgovin?

Ni problem v tem, da je nekaj novo in moderno, ampak v tem, da je grdo. Nobena nova zgradba ni kos stari, tudi zanemarjeni. Avto je nekaj drugega.

Kako gledaš na to, da z vplivom kapitala hitreje rastejo zidovi med ljudmi in se večja število izključenih iz družbe?

To se že dogaja. Kultura se ruši na račun kapitala, ki vidi samo sebe. Minilo bo kar nekaj časa, da bo kapital potreboval kulturo. Malo je Talumov v Sloveniji.

Ali udobje res prinaša srečo?

Samo do neke mere, pretiravanje pelje v lenobo. Avto imam samo zato, da izkoristim čas, mi pa zelo pomaga pri fotografiranju. Pomaga tudi za preživetje.

Ali znamo ceniti delo rok?

Po mojem ne. Res je, da je rok za delo vedno manj.

Kaj bi sporočil tistim, ki bi radi postali umetniki?

Sami se morajo odločiti. Kljub talentu ne bo nič pametnega brez ogromno dela. Pri tem moraš vztrajati celo življenje in ga podrediti cilju.

Nekje sem prebral tvojo izjavo, da je zate najlepši Ptuj. Kaj pa Ptujška Gora?

To je rekel neki Italijan, ne jaz. Starejši ko si, bolj te vleče domov.

Z Dvorišči si presenetil. Te izziva kaj novega?

Ne bi rekel, da sem presenetil, jaz samo delam. Pot se ne more spremeniti, kakor nastaja, nastaja. Tudi Dvorišča niso zaključena.

Ali bi, če bi lahko izbiral, izbral drugo pot?

Več bi fotografiral.

Si srečen?

Sem. Vem po tem, da ne morem naštetih niti pet stvari, ki me motijo.

Ali meniš, da boš ostal nesmrten?

Važno je, da slike ostanejo. Morajo ostati. Tudi zanimanje zanje bo ostalo. Nobena umetnost še ni izumrla.x

Pogovor s štipendisti na praksi

LILIJANA DITRIH
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Vsako leto se nam julija in avgusta pridružijo naši štipendisti na obvezni enomesečni praksi. Julija je bilo z nami pet fantov in eno dekle. Z Ivom sva jih poiskala in povprašala, kaj počnejo, kako se počutijo med nami. Dejan in Milan sta na praksi v DE Vzdrževanje in sta na pogovor prišla naravnost iz delavnic. Vanjo sva našla v proizvodnji v DE Ulitki, kjer sta s Sonjo Fakin spremljali rentgensko kontrolo kakovosti proizvodov. Uroš naju je pričakal v DE Anode, kjer je vnašal podatke analiz v programu Excel. Simonu so v DE Livarske zlitine naročili, da se za pogovor in fotografiranje preobleče v barve delovne enote, da se bo »ja videlo, da je naš«. Marko se je v Informatiki skupaj s Slavkom Lovrenčičem ukvarjal z optičnimi kablji.

In kaj so nam povedali?

Dejan Ploj: Študiram na Fakulteti za strojništvo. Končal sem drugi letnik in se sedaj odločam za smer študija, ki bo ali energetika ali konstrukterstvo. Tukaj sem na praksi prvič. Najprej sem spoznaval delo v delavnici vozil, delo v pisarni, nato so mi dali konkretno nalogo. Naredil sem analizo za teleskopsko roko, na katero je priključeno kladiivo. Rezultati so pokazali, da je kladiivo nekoliko pretežko, kar vozniku vozila povzroča vibracije. Uspelo mi je tudi tehtnico, ki jim je že dalj časa povzročala težave, skalibrirati na ničlo. Občutki so zelo dobri.

Milan Petek: Sem absolvent FERi v Mariboru, smer elektrotehnika. Štipendist Taluma sem od prvega letnika študija. V DE Vzdrževanje sem na praksi v OE Elektrovzdrževanje, kjer spremljam delo vseh skupin. Skupaj z Robertom Merlakom sem delal raz-

lična električarka dela, tudi pri sestavljanju omaric. Preizkušam vse, tako da mi ni dolgčas. Imam še nekaj izpitov in počasi se pripravljam na pisanje diplomske naloge. Naloga bo vezana na tematiko v Talumu, v podjetju bo moj mentor najverjetneje Milan Žumbar iz DE Energetika.

Vanja Tubin: Sem iz Velenja. Končujem drugi letnik študija materialov. To je moja prva praksa v Talumu. Prej sem to tovarno poznala samo z internetne strani in prek časopisa Aluminij, tako da nisem imela prave predstave o tem, kako je v resnici. Zame je vse novo, obiskujem obrate, ogledujem si proizvodnjo, se predvsem spoznavam z delom, proizvodnjo.

Drugo leto bo Vanji že lažje, ko bodo s profesorjem Medvedom v okviru študija prišli na strokovno ekskurzijo v Talum in bo svojim sošolcem in sošolkam lahko gostiteljica, saj bo že tako rekoč domačinka.

Uroš Pešakovič: Sem študent Fakultete za strojništvo. Končal sem prvi letnik. Tukaj sem na praksi prvič in zame je vse novo. V DE Anode so me sprejeli z odprtimi rokami.

Vsi zaposleni so mi nudili informacije o svojem delu, mi predstavili procese, delo, zahteve. Po svojih močeh sem jim poskušal pomagati, jih razbremeniti. Tako sem pripravljaval analize v programu Excel, izvajal meritve na anodah – meril sem višino anodnih blokov, razlike, ki nastajajo.

Marko Čulibrk: Končujem četrti letnik na Fakulteti za računalništvo. To je moja četrta praksa v Talumu, sem tako rekoč stalni gost. Rad prihajam, ker je delo zanimivo, raznoliko, družba sodelavcev je dobra. Trenutno Slavku

asistiram pri sestavljanju optičnih kablov, popravljam računalnike. Dobil sem tudi manjši projekt, da pregleдам, kakšni sistemi obstajajo za obnovitev računalnikov v prvotno stanje po novem zagonu. Pogovarjamo se tudi o pripravah na diplomsko nalogo.

Simon Strmšek: Sem iz Zgornjih Jablan. Končujem prvi letnik študija me-

talurgije in materialov. To je moja prva praksa v Talumu, sem pa že dvakrat prišel na počitniško delo v DE Anode. Sedaj se spoznavam z delovnim okoljem, procesi, navadami, pomagam pri meritvah. Čuti se pripadnost Talumu, konkretno DE Livarske zlitine. Z veseljem greš na delo, to je dober občutek tudi za naprej, za sodelovanje, delovno kariero. Čaka me še izpit iz kemije, nato pa bo tudi čas za malo počitnic. x

Dejan Ploj

Milan Petek

Vanja Tubin

Uroš Pešakovič

Marko Čulibrk

Simon Strmšek

Gibanje trendov zaposlovanja

DARJA VODUŠEK
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

V tem času večina že končuje dopust in se z nabrano energijo loteva nalog, ki nas čakajo. Prvo polletje je bilo dinamično in v nekaterih delovnih okoljih tudi precej naporno. Tudi na področju kadrovanja je bilo pestro. Z iztekotom odpovedi pogodb o zaposlitvi sodelavcem iz hale B, ki so zapustili podjetje Talum, se je na neki način dokončno končala zgodba te hale. Večina sodelavcev, ki svoje delo opravljajo v drugih delovnih okoljih, se je v novem okolju dobro vključila in uspešno prispeva k doseganju zastavljenih ciljev.

Število zaposlenih se je v primerjavi z lanskim letom nekoliko zmanjšalo na račun zmanjšane števila delavcev v hali B in zaradi upokojevanja, ki je bilo tudi letos najbolj intenzivno julija. Ob koncu julija nas je bilo v podjetju zaposlenih 1006 sodelavcev. Največ novih sodelavcev smo zaposlili v DE Ulički, postopno začnemo zaposlovati nove sodelavce tudi v DE Vzdrževanje, kjer imamo najvišjo povprečno starost zaposlenih. Kar nekaj sodelavcev, spet iz DE Ulički, se je tudi odločilo, da svojo delovno pot nadaljujejo drugje. Glede na spremembe na trgu dela ter v drugačnih vrednotah pri predvsem mlajših sodelavcih bodo

trendi večjega prehajanja iz enega delovnega okolja v drugo ter iz enega podjetja v drugo postali dejstvo, ki ga bomo tisti, ki teh trendov še nismo navajeni, morali razumeti in sprejeti. Vse te spremembe vplivajo tudi na delovanje podjetja in povečevanje prilagodljivosti. Na področju kadrovanja je bila prva večja sprememba na poti v povečano prilagodljivost prehod na sklepanje pogodb o zaposlitvi za vrsto del.

Intenzivno se pripravljamo na spremembe na področju internega izobraževanja, s katerim želimo zaposlenim omogočiti pridobitev različnih znanj z ustreznimi potrdilom.

Da bo res varno tudi doma, je želja vseh, ki smo aktivno vključeni v projekt Varno doma. Posledice neuporabe osebne varovalne opreme pri raznih domačih opravilih so lahko veliko hujše in bolj dolgotrajne, kot se morda zavedamo. Ugotovitve analize o razlogih za poškodbe pri delu doma so to dejstvo potrdile in so bile tudi razlog, da smo začeli aktivno opozarjati na pomen varnega dela tudi doma. Tisti, ki vas dopustniški dnevi še čakajo, jih preživite čim bolj prijetno in predvsem varno. **x**

Študentke v Vitalu

DARKO FERLINC

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Študentsko življenje je večinoma vedno lepo. So sicer izjeme, ki pa le potrjujejo pravilo. Za pridne je tako življenje krajše, za one malo manj pridne pa se lahko vleče. Človek je takrat mlad. In čeprav ima težave, jih zlahkoto premaguje, saj je še poln upanja, načrtov, energije. Predvsem pa brezskrbnosti. No, to zadnje ne velja v polni meri, saj je skrbi vedno dovolj. Če ne drugega, si jih povzročamo sami.

Danes bomo predstavili skupinico študentk, ki jih srečujemo na delu v Vitalovi restavraciji. Pet deklet. V Vitalu jih sicer dela še več, predvsem v »sanitarni«, ampak vseh pač ne moremo predstaviti.

Študentsko delo je potrebno. Gre seveda za vedno isto stvar. Starši po navadi nimajo toliko denarja, da bi lahko kar tako dajali otrokom. Štipendije so nizke, največkrat jih sploh ni. Redki od študentov si torej lahko privoščijo – recimo temu – lagodno življenje, ne da bi poleg študija še delali. In tako je tudi z našimi dekleti.

Vsako leto med počitnicami delajo v restavraciji Pan v Kidričevem – temu smo včasih rekli menza. Delajo seveda tudi med letom. Večina jih pomaga v kuhinji, nekatere pa pomagajo tudi pri strežbi.

Andreja Predikaka iz Apač je morda najbolj izkušena med njimi. Študira pedagogiko za predšolske otroke. Torej bo vzgojiteljica. Že šesto leto dela v Vitalu in je zadovoljna z delom. Njen oče dela v tovarni, v skladišču nabave. Pa saj ga poznamo. Andreja letos streže. Predvsem malice. Odkar gradijo avtocesto mimo Kidričevega, je do-

Andreja Predikaka

Rebeka Klein

poldne vedno veliko gostov, ki želijo malice.

Rebeka Klein iz Njiverc študira agromonomijo. Prvo leto. Pomaga v kuhinji. Tudi njenega očeta poznamo, predvsem kot glasbenika, ki vodi tamburaški orkester.

Lučka Kovačec iz Apač študira organizacijski management. Tudi ona pomaga v kuhinji. Oče dela v Talumovi orodjarni.

Delo v kuhinji je težko, posebej v teh neznošno vročih poletnih dneh. Ko se privadiš, pa gre. Da je delo v kuhinji težko, vedo tudi vsi naši kuharice in kuharji, ki skrbijo za naše malice, kosila in ki nam pripravljajo hrano za vse naše »fešte«.

Dekleta delajo tudi drugje. V jedilnici v tovarni, na igrišču za golf na Ptujtu in na prej omenjenih prireditvah, bodisi za zaposlene v Talumu ali pa na raznih

Njena sestrična **Doroteja Kovačec** obiskuje Ekonomsko-poslovno fakulteto v Mariboru in je že v 2. letniku.

Darja Štagar je dijakinja 4. letnika ptujske gimnazije. Njen oče dela v Talumu v elektrolizi.

Tina Medved študira specialistično in rehabilitacijsko pedagogiko. Vse razen Andreje pomagajo v kuhinji. Saj bi delale v stroki, za katero študirajo, pa ni dela. Andreja tako ne dobi priložnostnega dela na primer v kidričevskem vrtcu.

porokah, maturantskih plesih, novoletnih zabavah.

Pravijo, da je za študente sicer dobro poskrbljeno. Imajo študentske bone, razne popuste, nekateri imajo celo štipendijo. Od predstavljenih deklet je nima nobena. In vsem po vrsti so študentska leta res najlepša. Kako ne bi bila!

Ko sem jih vprašal, kaj mislijo o prvi zaposlitvi, torej o možnosti dobiti službo, so odgovorile, da se jo da dobiti, predvsem če imaš dobre zveze, sicer pa za vse res ni dovolj delovnih mest.

Lučka Kovačec

Doroteja Kovačec

Darja Štagar

Tina Medved

Pogovarjali smo se tudi o brezposelnosti. Podatki, ki jih kaže sedanja vlada, so na prvi pogled videti dobri. S 6- do 7-odstotno nezaposlenostjo smo celo pod evropsko ravni. Govorimo pa lahko o (mnogo) večji številki. Realna številka se giblje med 9 in 10 odstotki, torej kar za 3 odstotke več kot po uradni verziji. Mnogi v Sloveniji, ki nimajo zaposlitve, preprosto niso evidentirani kot nezaposleni. Na primer: študent konča študij, diplomira in ne

Takrat jih pokličejo. Sicer pa so vsem dobro poznani obrazi, saj jih videmo na tovarniških piknikih, novoletnih zabavah in ob tovarniškem prazniku. Seveda je odnos med »delodajalcem« in študentkami dober. Vitalovci so z njimi zadovoljni, saj jih drugače ne bi zaposlili in vedno znova klicali, ko jih potrebujejo. Dekleta pa so tudi zadovoljna, saj v nasprotnem primeru ne bi prihajala delat v restavracijo. Kaj pa družabno življenje? Kot vsi

vdržal ravno toliko, da smo iz mesta prišli do Treh ribnikov. Tam pa je padel pod mizo in za tisti dan oziroma noč je bilo konec z njim. Odnegli smo ga počivat na klop v park. Mnogokrat stari radi rečejo, kako je današnja mladina pokvarjena, pa lena, pa da so oni bili čisto drugačni. In kako težko je bilo v prejšnjih časih. Današnja mladina pa da se sploh več ne zna zabavati in tako naprej. Hej, vsi stari govorijo isto. Resnica pa je samo

nekaterih od deklet delajo v Talumu. Seveda nisem pričakoval visokoletečih odgovorov. Vseeno pa se mi zdi zelo pomembno, da se zavedajo, in tako so tudi menile, da jim Talum predstavlja vir dohodkov, brez katerih morda ne bi mogle študirati. Pa ne samo njim, ampak njihovim celotnim družinam. Poletje še vedno traja. Vročina tudi. Ko to pišem, je Andreja že nekje na morju. Druge pa najbrž delajo. Pridno

dobi dela. Da ne bi posedal doma, se vpiše na tretjo stopnjo študija, ki ga po navadi plačujejo starši. Ampak na listi nezaposlenih ga ni. In če ga ni, ne šteje. In ne dviguje odstotka nezaposlenih.

Dekleta delajo po osem ur na dan, ko so prireditve, pa tudi po dvanajst ur. In to po navadi ponoči. Plača je dobra, štiri evre na uro. In s tem so zadovoljne. Delajo prek študentskega servisa. Napotnice dobijo enkrat na leto in delajo predvsem poleti, torej med počitnicami, in ko jih potrebujejo.

mladi tudi one »žurajo«. Kakor katera. Včasih se tudi napijejo. Zanimalo me je, zakaj pijejo take čudne pijače, kot je vodka s »sharkom«. Ja, bojda je to dobra pijača. In poceni. Pravzaprav pa sploh ni tako čudna. Kar spomnil sem se, kaj smo pili mi, ko smo bili v njihovih letih. Kokakola z rumom, pa džin s tonikom. Zelo podobno. No ja, seveda tudi pivo in vino. Pa tudi napili smo se. Spomnim se svojega sošolca, ki je v restavraciji Pri gradu v Mariboru »na eks« spil dva deci vinjaka. Takrat smo pili vinjak Rubin. Na nogah je

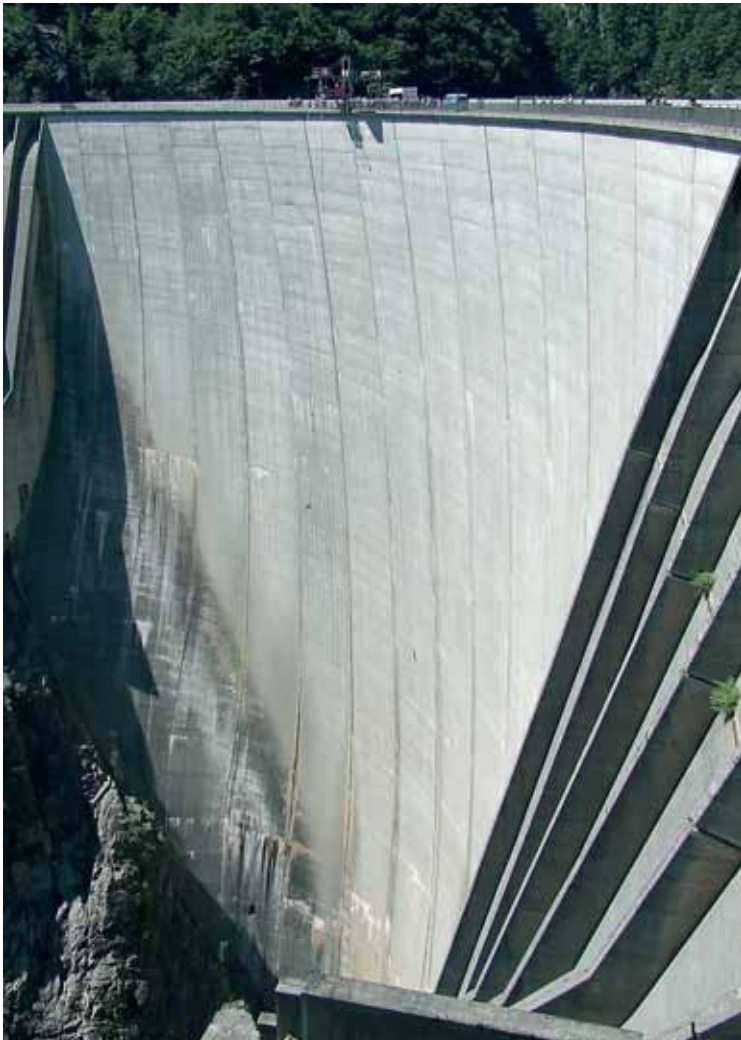
ena. Ko si mlad, si pač nor. Saj poznate tisto: »Mladost je norost...«. Hvala bogu, da je tako. Kako bi bilo, če bi bili mladi in pametni. »Brez veze.« In tudi stari so bili nekoč mladi in nori. Pozabili pa so na bedarije, ki so jih takrat počeli. Mnogi med njimi se sploh več ne spomnijo, da so bili kdaj mladi. Namenoma pišem v tretji osebi množine. Sebe sem torej izpustil. Najprej zato, ker se ne počutim tako starega, potem pa zato, ker sem še vedno malo nor. Pa Talum? Napisal sem že, da starši

delajo. V Vitalovi kuhinji. In z njimi tudi vsi tisti študentke in študenti, ki jih v tokratni reportaži nismo omenjali in ki delajo po drugih delovnih mestih v Vitalu. x

Najboljše fotografije tega meseca

Požar. Foto: Miroslav Kužner.

220 m visok jez v Švici, s katerega je skočil James Bond v uvodu filma Goldeneye. Foto: Tomaž Godicelj.

Kozorogi. Foto: Stanko Jus.

Kamniške Alpe. Foto: Stanko Jus.

Iluzija in varnost

ANTONIJA KRAJNC

Pogosto iščemo varnost in stabilnost. Tudi v ljubezni, čeprav sta obstajanje in preživetje ljubezni neizogibno povezana z rastjo in nenehnimi spremembami. Vsak dan doživljamo vzpone in padce, edina varnost v katerem koli odnosu je zavedanje bivanja v sedanjem trenutku. Kateri koli medsebojni odnos je podoben pokrajini, ki jo občasno obsije sonce, zalije dež, prestraši močan veter, objame noč, osvetli sonce.

Doživeli smo ali doživljamo romantične trenutke ob sončnem zahodu, ta nas vedno znova pritegne kot magnet. Sonce se spravlja k počitku in smo ganjeni. Sončni zahod je le ena od iluzij, ki se jim prepuščamo, ker sonce nikoli ne zahaja. Vrtenje zemlje ustvarja navidezni sončni vzhod, navidezni

zahod in njegovo navidezno odsotnost.

Nestanovitnost je stanje, ki ga večina ljudi ne dojema – čeprav življenje ni nič drugega kot to. Ni šole za učenje nestanovitnosti, pa bi še kako prišla prav.

Resnično dojetje sedanjega stanja in napredovanja v novo realnost je pogosto povezano s konflikti. Ko se nam zdi, da je problem nerešljiv, napoči čas za širitev miselnega obzorja.

Konflikti v službi, med prijatelji ali v domačem okolju usmerjajo življenje. Živimo v svetu nasprotij, izjemno nevarna iluzija je izbira poti z najmanj konflikti. Življenje je gibanje, konflikti so motor napredovanja.

Kako naj se naučimo poiskati rešitev, ki bo upoštevala vse dane okoliščine in zajela vsa obstoječa nasprotja v situacijah, ki zahtevajo eno samo odločitev? Kako doseči harmonijo v svetu nasprotij? Iz česa je sestavljena harmonija?

Konflikt nastane, ko skupaj trčita različni mnenji in tekmujeta med sabo, ko trčijo večplastni predlogi za rešitev, nasprotujoča si stališča. Ustvari se napeto vzdušje, energija se zgosti. Pogosto slišimo, da je v določenem prostoru napeto vzdušje in tako gost zrak, da ga lahko režemo z nožem. Tako zbrano energijo je možno spraviti v gibanje in usmeriti v rast in ustvarjanje harmonije. Harmonija je otrok konfliktnih stanj.

Narava dela na teh osnovah, enako velja za umetnost. Ko rešujemo probleme, rastemo. Einstein je ugotovil, da nobenega problema ne moremo rešiti na ravni, na kateri je nastal. Včasih je potreben zasuk v razmišljanju za 180°,

90° ali 45°. Da bi lahko rešili določen problem, se moramo najprej premakniti s točke ali z mesta, kjer smo, in se postaviti na drugo mesto, priti do novih stališč, spremeniti miselne vzorce in način vedenja.

Življenje pomeni nenehno spreminjanje smeri gibanja, razmišljanja in čustvovanja. To zelo težko razumemo, sprejemamo in obvladujemo.

Nerešljivi konflikti ne ustvarjajo harmonije. Veliko takšnih dogodkov je v zgodovini izzvalo vojne ali propad celotnih civilizacij. Za tem tiči prepričanje, da obstajata slaba in dobra rešitev konfliktnega stanja. Nepopustljivost na eni in drugi strani pripelje do trčenja nasprotujočih si stališč, mnenj in idej. Stanje polarnosti nas sili k izbiri ene od dveh polarnih situacij, čeprav je pogosto rešitev v območju ustvarjanja in iskanja nečesa popolnoma novega, drugačnega.

V vseh starih civilizacijah so modreci spoznali, da nas izbira med dvojnimi možnostmi, idejami, stališči ali dogodki usmerja v iskanje tretje poti.

Konflikti, napetosti in izzivi zahtevajo sposobnosti dojetja kompetenc. Vsega v določenem trenutku nismo sposobni rešiti. Modro je trenutno nerešljive situacije pustiti na strani za nekaj časa ali jih celo opustiti. To zna biti težko, pogosto želimo brez odlašanja uresničiti nemogoče projekte.

Umetnost je biti v pravem trenutku na pravem mestu, naključij ni.

Enakopravnost je izhod iz stanja presojanja, čeprav večinoma ustvarja napetost. Napetost ustvarja energijo in moč, moč ustvarja gibanje. Gibanje vedno pomeni rast in ta nas usmerja v različna dojetja in spoznanja.

En del nas vedno želi obstajati v območju udobja in varnosti. Bolj ko se izogibamo izzivom, bolj ustvarjamo iluzorni prostor udobja znotraj nas. Varovanje udobja ustvarja stresno stanje in zahteva veliko več energije, kot bi je porabili za sprejemanje in reševanje konfliktov.

Težiti k varnemu življenju je nevarno. Izzivi in konflikti so nam podarjeni, da bi rasli, se spreminjali in napredovali. Pisatelj Anthony de Mello je v knjigi *Zavedanje* opisal poučno življenjsko zgodbo o življenju v iluzijah.

Tipični londonski klošar je na svojem nočnem sprehodu ob reki Temzi premišljeval, kje bo prespal. Močno ga je zeblo, zvijalo ga je od lakote. Nenadoma se je prikazal rolls royce s šoferjem. Iz avtomobila je izstopila lepa mlada dama in ga povabila v svoj dom na dobro večerjo in prenočitev. Vztrajala je, da vstopi v avto, in šofer ju je odpeljal v lepo vilo sredi parka. Dama je naročila služabnikom, naj z njim lepo ravnajo in mu postrežejo večerjo. Gostiteljica se je spravljala spat, ko se je spomnila na svojega gosta. Rahlo je potrkala na vrata sobe, v katero so namestili klateža, in vstopila. Vprašala ga je, ali je bilo vse v redu in ali je bila večerja okusna. Klatež je zatrdil, da nikoli v življenju ni jedel boljše. Potem ga je vprašala, ali mu je dovolj toplo.

Odgovoril ji je: »Da, prijetno toplo posteljo imam.«

Nato ona reče: »Morda potrebujete malo družbe. Malo se odmaknite.«

Približala se mu je, on se je odmaknil in padel naravnost v Temzo.

Ste to pričakovali? x

Varstvo pri delu v prvi polovici letošnjega leta

IZTOK TRAFELA
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Stanje na področju varnosti in zdravja pri delu v prvi polovici leta 2008 lahko ocenimo kot uspešno. Število poškodb pri delu je sicer ostalo enako kot v prvi polovici leta 2007, vendar nam je uspelo znižati število izgubljenih delovnih dni za 25 odstotkov.

Poškodbe pri delu in na poti na delo

V obdobju od januarja do konca junija 2008 se je v družbi Talum pripetilo 12 poškodb pri delu in 2 poškodbi na poti na delo. V primerjavi z enakim lanskim obdobjem je število poškodb pri delu enako, število poškodb na poti na delo pa se je povečalo za eno. Spodbudno je, da se je znižalo število izgubljenih delovnih dni, saj je bilo zaradi poškodb pri delu izgubljenih 270 delovnih dni, v enakem obdobju leta

2007 pa 359. Pri skoraj 70 odstotkih poškodb gre za lažje poškodbe rok, predvsem prstov, ki so posledica raznih stisnitev, udarcev in vreznin.

Delovna oprema

Z rednimi pregledi delovne opreme, ročnega električnega orodja in privezovalnih elementov je bila dosežena prek 98-odstotna skladnost delovne opreme in privezovalnih elementov, skladnost ročnega električnega orodja pa je 96,5-odstotna. Nadaljujemo preglede plinskih instalacij pri končnih porabnikih, prav tako v skladu z zahtevami zakonodaje poteka pregled lokacij in izdelava elaboratov eksplozijske ogroženosti za posamezne obrate.

Delovno okolje

Meritve delovnega okolja pravkar

potekajo po vseh obratih Taluma. Merimo mikroklimo, hrup, osvetljenost, prah in kemijske vplive na delovnih mestih. Rezultati meritev bodo osnova za revizijo ocene tveganja in nov program za varnost in zdravje pri delu.

Požarna varnost

Na področju požarne varnosti se je v omenjenem obdobju letošnjega leta v Talumu pripetilo 11 začetnih požarov in en požar, skupaj 12 požarov, kar je za en požar manj kot v enakem obdobju lani. Na področju preventive je bilo izdanih 25 dovoljenj za opravljanje vročih del.

Incidentni in izredni dogodki

Leta 2005 smo začeli spremljati in zapisovati incidentne in izredne dogodke, cilj česar sta prepoznavanje ter

zmanjševanje potencialnih in dejanskih nevarnosti za nastanek poškodb pri delu, vplivov na okolje in požarno varnost. Aktivnosti se nadaljujejo tudi letos, saj je bilo v prvi polovici leta 2008 zapisanih 97 izrednih in 125 incidentnih dogodkov.

Kaj nas čaka v naslednjih mesecih?

Septembra bo opravljen vodstveni pregled, v začetku oktobra pa tudi zunanja presoja za prehod na novo verzijo standarda varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001:2007. V sklopu tega bo izvedena že prej omenjena revizija ocene tveganja, na osnovi opravljene revizije bo izdelan nov program za varnost in zdravje pri delu za naslednje triletno obdobje.^x

EVACS 2008 – Evropsko veteransko atletsko prvenstvo

(Ljubljana, 25. julij do 3. avgust 2008)

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

S prvenstva

Leto 2008 je v znamenju Pekinga. Oči sveta so uprte v medijski vrtiljak mrzličnih priprav na poletne olimpijske igre in Slovenci izbiramo svoje favorite, ki jih bomo poslali v svet, po obljubljen blišč zlata, s pečatom Slovenije kot dežele, ki veliko obeta. Čemu toliko pompa, ko pa se pravkar na našem pragu odvijajo drugačne olimpijske igre? Te so v našo prestolnico privabile okoli 3000 atletskih

veteranov, starih od 35 pa vse do zavidljivih 91 let, ki so priptovali s svojimi družinami in navijači, da bi ujeli utrip naših mest in začutili Slovenijo.

V petek zjutraj se prebijam skozi ljubljanski zamašek in zaman iščem velike table, ki bi napovedovale največji slovenski športni dogodek letos. Tudi naključni mimoidoči mi niso v veliko pomoč, saj me ob omembi Evacs

samo debelo pogledajo, da zamahnem z roko in odpeljem dalje. Šele na Celovški cesti opazim oranžne zastavice, ki me sramežljivo usmerijo proti stadionu ŽAK, ki se bo za enajst dni spremenil v tekmovalni vrvež. Na stadionu vladata čisto posebno vzdušje in energija, ki me skoraj v trenutku posrka v tekmovalno mrzlico in me prevzame, da sem še več dni po dogodku povsem pod vtisi novih spoznanj in življenjskih izkušenj. Ujela sem že veliko atletskih tekmovalcev. Nekatera so bila bleščeča, druga manj. Vsako je na neki način posebno in pusti prijeten spomin, a nobeno se me ni dotaknilo na tako poseben način. Zakaj je Evacs drugačen? Zato, ker je šarmanten in ker sem na tem tekmovalstvu prvič začutila tisti znani rek, da je važno sodelovati in ne zmagati.

Na stadionu vlada prijetno vzdušje. V zraku je poletje, sopara, v zraku je napetost predtekmovalne mrzlice ... Nekdanji atleti si ponovno segajo v roke, moj pogled ujame tiste iskricke v očeh, ko nekdanji tekmeči obujajo spomine na čas, ko so bila tekmovalstva njihov način življenja in je vsaka zmaga štela. Ujamem smeh, solze v koticah očesa, veselje in prepletajoče besede, izrečene v različnih jezikih. Na tem posebnem kraju ni pomembna barva kože, ni pomembna starost, nista pomembna spol in jezik. Evacs je drugačen svet, bolj topel, odprt in z enim samim jezikom, ki se imenuje atletika.

Spoznam veliko ljudi, vsak nosi svojo zgodbo. Nekateri so bolj zlati, drugi manj, nekateri so srebrni in bronasti, a vsak spomin je del življenja, del neke zgodbe, ki bi se lahko zapisala in brala v veliki nakladi ...

Očarala me je misel drobne atletinje, ki se je v Ljubljano pripeljala s svojim avtomobilom in je tekmovala v teku, v kategoriji 69 let. Vprašala sem jo, zakaj se je pri teh letih odločila nastopiti na Evacsu in kaj jo je gnalo, da je bila za to tekmovalstvo pripravljena priptovati iz Belgije. Takšno dejanje se mi je pri teh letih zdelo preveč drzno in nekako sem morala izvedeti, kaj je tisto nekaj, kar te žene. Njena misel me je povsem prevzela in se me dotaknila do te mere, da sedaj gledam na tekmovalstvo v povsem drugačni luči. »Ko si tekmovalcev, si pod hudim pritiskom. Od tebe veliko pričakujejo in sam sebe ne smeš razočarati. Okolica izgine. Ostanesh sam s svojimi mislimi, pričakovanjem, tekmovalno mrzlico ... In ko zmagash, dejansko ne začutiš popolnoma tega sladkega trenutka. Ker ne moreš verjeti, da se to dogaja tebi ... In čeprav stojiš na stopničkih in gledaš publiko s solzami v očeh in velikim nasmehom, ne čutiš ničesar, ne vidiš ničesar ... Trenutek odplava mimo tebe in vsi so bolj veseli kot ti. Ti si samo srečen, da je za tabo in da nikogar nisi razočaral. Šele čez nekaj časa dojameš, da si zmagovalcev, in takrat te preplavi neznanstvo veselje. Šele takrat začneš slaviti.« V Ljubljano je prišla zmaga. Tokrat želi stopiti na stopničko in se smejeti sebi, želi začutiti, kako je, če gledaš ljudi, ki ploskajo, in enostavno veš, da ploskajo tebi ...

Upam, da ste začutili razliko. Evacs je drugačen in te spremeni. Podari ti spomine tekmovalcev, podari ti tisti poseben trenutek sreče in spoznanje, da starost ni ovira za kakovost življenja in da nikoli ni prepozno za drznost in nove izzive ... x

Kolesarji

SLAVKO KRAJNC

Uprava in sindikat Taluma organizirata udeležbo na 6. kolesarskem maratonu POLI, ki bo v soboto, 6. septembra 2008, v Moškanjcih pri Ptujju. Prijava na maraton naj vsebuje: priimek in ime udeleženca, natančen naslov s pošto številko in pošto, e-poštni naslov, letnico rojstva, številko majice, matično številko in delovno enoto. Zbrali se bomo ob 8. uri na prireditvenem prostoru v Moškanjcih.

Željeno je, da pridete v Talumovih kolesarskih dresih.

Start maxi maratona (55 km) bo ob 11. uri, start mini maratona (30 km) ob 11.20, start lahkega maratona (18 km) pa ob 11.40. Po prevoženem maratonu bo družabni program.

Prijave bomo zbirali na portalu do ponedeljka, 1. septembra 2008. Vse druge informacije dobite pri Slavku Krajncu.

Se vidimo na kolesu! x

SPOŠTUJMO, OBČUDUJMO IN LJUBIMO IN VSE NAM BO LAŽJE, ZATO SI VZEMIMO ČAS ZA PRIJAZNOST, SANJE IN LJUBEZEN.

Atletika in letalstvo

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ, MIRAN JEZA

Ob nabiranju gob, kostanjev, ki nas bodo kmalu začeli vabiti, ali na sprehodu skozi gozd ne pozabite na nevarnosti, ki nas tam čakajo

<http://www.drustvo-bisernica.si/nevarnosti.htm>

Nevarnosti v gozdu

Najpogostejše nevarnosti, ki prežijo na gobarje v gozdu, so predvsem piki insektov, pa tudi ugrizi gozdnih in domačih živali.

Med insekti so najnevarnejši klopi, saj prenašajo dve hudi infekcijski bolezni, meningitis in boreliozo. Pri ugrizih živali pa se lahko okužimo s steklino, če so bile živali seveda okužene.

Klopne bolezni

V Sloveniji je razširjen klop iz vrste *Ixodes ricinus*. Ugriz klopa je nevaren za človeka, saj lahko prenaša nekatere bolezni, pri nas predvsem klopni meningoencefalitis in lymsko boreliozo. Povzročitelj bolezni se lahko prek larv, nimf in spolno zrelih klopov prenese na človeka ali žival. Vsak klop ni okužen! Klopi so predvsem v gozdni podrasti, grmovju vlažnih mešanih gozdov, v travi in celo na vrtu. Do nadmorske višine 600 m je veliko klopov, v višjih legah jih je manj. Zgornja meja, kjer jih še najdemo, je 1600 m. Človek dobi klopa, ko oplazi npr. grmovje in ga klop zazna s svojimi čutili. Klopi so aktivni od pomladi pa vse do jeseni. Zato se začetni znaki teh bolezni najpogosteje pojavijo v tem obdobju leta.

Aktivnost klopov

Klopi prezimijo v listju, v skorji drevesnih debel in površinskih zemeljskih plasteh. Brž ko se temperatura tal poviša, postanejo aktivni. Aktivnost klopov in njihovih razvojnih stopenj je odraz klimatskih nihanj. Mila zima in vlažna pomlad okrepi dejavnost klopov. Nevarnost okužbe s klopi traja že od februarja pa vse do novembra.

Kako se po vbodu klopa okužimo?

Ko pride klop na človeka, poišče primerno nežno mesto, kjer se na kožo pritrdi tako, da porine svoj rilec globoko v kožo. Vbod ne povzroči bolečine, saj ima slina klopa anestezijski učinek; vbodi so zato pogosto neopaženi, predvsem pri otrocih. Če je klop okužen z virusom klopnega meningoencefalitisa in/ali Borelio burgdorferi, vbod s slino, medtem ko sesa kri, povzročitelja v kožo gostitelja. Po vbodu okuženega klopa se okužba pri gostitelju ne razvije vedno, lahko pa okužba poteka tudi brez bolezenskih znamenj – asimptomatsko.

Kako smo zaščiteni pred pogostimi vbodi klopov?

Le osebe, ki so bile okužene z virusom klopnega meningoencefalitisa, so zaščitene pred boleznijo. To so osebe,

ki so bolezen prebolele ali pa je potekala okužba brez vidnih bolezenskih znakov, kar se lahko ugotovi s krvno preiskavo.

Kako preprečimo vbod klopa in kako klopa odstranimo?

Na sprehodih in izletih v naravo se pred klopi zaščitimo z oblačili, pri katerih je čim več kože pokrite (dolge hlače, dolgi rokavi, škornji, ruta ali kapa).

Oblačila naj bodo svetle barve, da klopa na njih lahko opazimo. Namažemo se z repelentom, katerega vonj odganja klopa. Po vrnitvi iz narave natančno pregledamo telo, se stuširamo in umijemo glavo. Oblačila dobro skrtačimo, če so pralna, jih operemo. Če pri pregledu telesa opazimo klopa, ga čim prej in previdno odstranimo s pinceto, ki jo kupimo v vsaki lekarni.

Klopa ne odstranjujemo na silo, ker bomo pri tem odtrgali samo njegov zadnji del, klopova glava z rilcem pa bo ostala v koži, kar lahko povzroči gnojenje. Čim hitreje klopa opazimo in pravilno odstranimo, tem manjša je možnost okužbe. **x**

SLOVARČEK: ONS – OTOČEK PRED ZAHODNO ŠPANSKO OBALO (ISLA DE), RAROTONGA – NAJVEČJI OTOK V COOKOVEM OTOČJU, HIOS – GRŠKI OTOK V EGEJSKEM MORJU, DRUMLIN – PODOLGOVAT ZAOBLJEN GRİČ IZ DROBIRJA, MOISO – FRANCOŠKI KOŠARKAR (JEROME, 1978), ANILIZEM – ZASTRUPITEV Z ANILINOM.

				SESTAVIL: JANKO ŠEGULA 2008	RAZPOKA, IZBOKLINA V STENI	VSE KORENINE ENE RASTLINE	PREPROSTO STRANIŠČE NA PROSTEM	SLOVENSKI GRAFIK JUSTIN	KOŽA	KORALNI OTOK	MORSKA RIBA ROMBOIDNE OBLIKE			
				IZDELO- VALEC SKLED										
				DAMSKA VEČERNA OBLEKA										
				ŽIG										
														
TALUM	GRŠKI NAROD	TROHICA, BETVICA						KOTANJA S STOJEČO VODO						SNEG ZA SANKANJE, SANINEC
		NAJVEČJI OTOK V COOKOVEM OTOČJU						CIRIL KOSMAČ			OTOČEK PRED ZAHODNO ŠPANSKO OBALO			
SRBSKI PRAVO- SLAVNI SAMOSTAN NA KOSOVU										ŠPELA ARH	ZASTRU- PITEV Z ANILINOM			
PLEME, ROD					NEKDANJI PERUJSKI INDIJANEC				KUČMA V RUSKEM OKOLJU					
					INJE				SLOVENSKA PESNICA (MAJDA)					
MATERIAL ZA POKRIVANJE OSTREŠJA								BIBLIJSKO IME ZA PALESTINO						
								MAJHNA UŠ						
DELEC Z ELEK- TRIČNIM NABOJEM				VINKO JELOVAC			UNITED NATION			NAPIS NA KRISTU- SOVEM KRIZU				
							FR SKLADATELJ (FRANCIS)			JAMA ZA STROJENJE KOŽ				
TALUM	TANJA ODER			PREBIVALEC JELSE PRI OTOČJU										
	OTOK V EGEJSKEM MORJU			OBOROŽEN SPOPAD										
HOLMIJ			BERILIJ			SPLAVARSKI DROG			RJAVO- RDEČA GLINA					
			AFRIŠKA KRAVJA ANTILOPA			PODOL- GOVAT ZAOBLJEN GRİČ IZ DROBIRJA			GLAVNO MESTO MORAVSKE					
SLOVENSKI POLITIK PAŠ					KAMNINA VULKAN- SKEGA IZVORA							ČASOPIS	OBLA	NEKDANJA PLEMISKA RODBINA NA ŠTAJER- SKEM
					BLOM- DAHLOVA OPERA									
PIRO- TEHNIK (STAR.)							FRANCOŠKI KOŠARKAR (JEROME, 1978)	RDEČA MRAVLJA						
								EGIPTOVSKI POLITIK SADAT						
KOPERSKI POLITIK IN NOVINAR (SILVANO, 1942)				ANGLEŠKI PEVEC (GARY, 1958)						SLOVENSKI PESNIK OGEN				
				SEVERO- ZAHOD						VTAKNITEV				
												PRIPADNIK BANTUJ- SKEGA LJUDSTVA V AFRIKI		
												EMILE FABRE		
									DENARNA ENOTA V KAZAH- STANU					
									NATRIJ					
				RISANKA										
				VETERNI JOPIČ S KAPUCO								NAČIN KONJSKEGA TEKA		

VODA

VZEMITE MANJ. IMEJTE VEČ.